

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ

BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT

ÚSTAV FINANCÍ

INSTITUTE OF FINANCES

MANAGEMENT ZADLUŽENOSTI VYBRANÉHO KRAJE

MANAGEMENT OF INDEBTEDNESS OF SELECTED REGION

DIPLOMOVÁ PRÁCE

MASTER'S THESIS

AUTOR PRÁCE

AUTHOR

Bc. Simona Karasová

VEDOUCÍ PRÁCE

SUPERVISOR

doc. Ing. Eva Lajtkepová, Ph.D.

BRNO 2018

Zadání diplomové práce

Ústav: Ústav financí
Studentka: **Bc. Simona Karasová**
Studijní program: Ekonomika a management
Studijní obor: Účetnictví a finanční řízení podniku
Vedoucí práce: **doc. Ing. Eva Lajtkepová, Ph.D.**
Akademický rok: 2017/18

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a se Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně zadává diplomovou práci s názvem:

Management zadluženosti vybraného kraje

Charakteristika problematiky úkolu:

Úvod

Cíle práce, metody a postupy zpracování

Teoretická východiska práce: zadluženost územně samosprávních celků

Analýza vývoje a současného stavu zadluženosti vybraného kraje

Vlastní návrhy řešení, posouzení jejich přínosů

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Cíle, kterých má být dosaženo:

Cílem diplomové práce je na základě teoretických východisek, analýzy vývoje hospodaření a zadluženosti vybraného kraje navrhnout reálné kroky vedoucí k efektivnějšímu řízení zadluženosti.

Základní literární prameny:

HEJDUKOVÁ, P. Veřejné finance: teorie a praxe. 1. vyd. Praha: C. H. Beck, 2015. ISBN 978-80-74-0-298-4.

KADERÁBKOVÁ, J. a J. PEKOVÁ. Územní samospráva - udržitelný rozvoj a finance. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.

MÁČE, M. Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3637-2.

PROVAZNÍKOVÁ, R. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015. ISBN 978-80-247-5608-0.

Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti ze dne 17. ledna 2017.

Termín odevzdání diplomové práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2017/18

V Brně dne 1.3.2018

L. S.

doc. Ing. Vojtěch Bartoš, Ph.D.
ředitel

doc. Ing. et Ing. Stanislav Škapa, Ph.D.
děkan

Abstrakt

Diplomová práce se zabývá analýzou hospodaření Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016. Teoretická část diplomové práce vymezuje veřejnou správu, kraj, majetek kraje, rozpočet kraje a zadluženost kraje. Praktická část diplomové práce obsahuje základní údaje o Kraji Vysočina a analýzu hospodaření a zadluženosti kraje. Třetí část obsahuje vlastní návrhy.

Abstract

The thesis analyses the economy of the Vysočina Region in the years 2010 - 2016. The theoretical part of the thesis defines the public administration, region, the property of region, budget of the region and indebtedness of region. The practical part of the thesis contains basic information about the Vysočina Region and the analysis of the region's economy and indebtedness. The third part contains own proposals.

Klíčová slova

zadluženost, kraj, rozpočet, příjmy, výdaje, hospodaření kraje

Key words

indebtedness, region, budget, incomes, expenditures, management of region

Bibliografická citace

KARASOVÁ, S. *Management zadluženosti vybraného kraje*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2018. 97 s. Vedoucí diplomové práce doc. Ing. Eva Lajtkepová, Ph.D..

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená diplomová práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně.
Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila
autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech
souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 18. května 2018

.....

podpis studenta

Poděkování

Děkuji vedoucí diplomové práce paní doc. Ing. Evě Lajtkepové, Ph.D. za cenné připomínky, rady a odborné vedení při zpracování mé diplomové práce. Dále bych chtěla poděkovat své rodině a blízkým za podporu během celého studia.

Obsah

Úvod.....	9
1 Cíle práce, metody a postup zpracování	11
2 Teoretická východiska	13
2.1 Veřejná správa	13
2.2 Kraj	14
2.3 Majetek kraje	17
2.4 Rozpočet kraje	18
2.5 Příjmy a výdaje kraje	22
2.6 Zadluženost krajů.....	25
3 Analýza hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina.....	32
3.1 Charakteristika Kraje Vysočina	32
3.2 Analýza hospodaření Kraje Vysočina.....	34
3.2.1 Příjmy Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016	40
3.2.2 Výdaje Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016	51
3.3 Zadluženost Kraje Vysočina	62
3.4 Celkové zhodnocení hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina	77
4 Vlastní návrhy řešení, posouzení jejich přínosu	80
4.1 Zhodnocení dočasně volných peněžních prostředků	80
4.2 Oprava mostů v havarijním stavu	81
4.3 Výstavba domu pro seniory	84
Závěr	87
Seznam použité literatury	89
Seznam obrázků.....	93
Seznam grafů	94
Seznam tabulek.....	95
Seznam příloh	97

Úvod

Podle Ústavy České republiky čl. 99 tvoří kraje vyšší územní samosprávné celky. Kraje vznikly 1. ledna 2001 na základě ústavního zákona č. 347/1997 Sb., o vytvoření vyšších územních samosprávných celků, kdy vzniklo na území České republiky čtrnáct vyšších územních samosprávných celků, a to hlavní město Praha a třináct krajů.

Od roku 2001 docházelo k postupným převodům kompetencí na nově vzniklé kraje ze zrušených okresních úřadů a z ministerstev. Jednalo se zejména o převody v oblastech zdravotnictví, školství či dopravy. Majetek převáděný na kraje se často nacházel v podfinancovaném a zadluženém stavu. Z těchto důvodů musely kraje přijmout cizí návratné zdroje financování za účelem rozsáhlých investic a rekonstrukcí v oblasti infrastruktury, zdravotnických zařízení a školských zařízení. S vyšším využíváním cizích návratných zdrojů financování docházelo k postupnému nárůstu zadluženosti krajských samospráv.

V České republice není právní úprava, která by striktně regulovala zadluženost krajů. Dluh územních samosprávných celků je součástí veřejného dluhu, ke kterému se vážou pro členy Evropské Unie Maastrichtská kritéria, a to že podíl veřejného dluhu na hrubém domácím produktu nesmí být vyšší než 60 %. Není tedy žádoucí, aby docházelo k navyšování veřejného dluhu.

Diplomová práce je rozdělena na tři části, a to na část teoretickou, analytickou a návrhovou. Tato diplomová práce se zabývá analýzou a zhodnocením hospodaření a zadlužení Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Teoretická část diplomové práce charakterizuje veřejnou správu, kraj, působnost kraje, orgány kraje a majetek kraje. Dále je uveden rozpočet kraje a příjmy a výdaje kraje, které jsou rozděleny do jednotlivých tříd. V závěru teoretické části je popsána zadluženost krajů, regulace zadluženosti a různé ukazatele zadluženosti.

Praktická část diplomové práce obsahuje analýzu a zhodnocení hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina. Nejdříve je uvedena charakteristika Kraje Vysočina a poté samotná analýza hospodaření kraje na základě skutečných příjmů a výdaje za období 2010 – 2016. Na závěr analytické části je provedena analýza zadluženosti kraje

na základě vybraných ukazatelů. Z celkové analýzy hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina je provedeno celkové zhodnocení hospodaření a zadluženosti.

Poslední částí diplomové práce je návrhová část. V návrhové části jsou formulovány návrhy a doporučení pro Kraj Vysočina.

Pro provedení analýzy hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina byly použity zejména závěrečné účty včetně účetních výkazů a schválené rozpočty Kraje Vysočina.

1 Cíle práce, metody a postup zpracování

Cílem diplomové práce je na základě teoretických východisek, analýzy vývoje hospodaření a zadluženosti vybraného kraje navrhnout reálné kroky vedoucí k efektivnějšímu řízení zadluženosti.

Aby bylo dosaženo výše zmíněného cíle je vhodné pro zpracování diplomové práce stanovit dílčí cíle, a to:

- nastudování odborné literatury a zákonů,
- zpracování analýzy hospodaření Kraje Vysočina,
- zpracování analýza zadluženosti Kraje Vysočina,
- zhodnocení hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina na základě provedené analýzy,
- návrhy na zlepšení aktuální situace a posouzení jejich přínosů.

Při zpracování diplomové práce byly použity následující metody: deskripce, analýza, komparace, indukce, dedukce a syntéza.

Pro dosažení cíle je zapotřebí nastudovat odbornou literaturu a provést důkladnou analýzu závěrečných účtů Kraje Vysočina. V teoretické části diplomové práce je použita metoda deskripce při definování pojmů. Teoretická část vychází z odborné literatury, která se dané problematice věnuje a dále vychází ze zákonů. Nejdůležitějšími zákony pro zpracování této diplomové práce jsou např.: Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů, Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti.

V praktické části je použita metoda analýzy. Nejdříve je provedena analýza skutečných příjmů a výdajů a analýza schválených příjmů a výdajů. Dále jsou jednotlivé příjmy rozděleny podle příjmových tříd: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy

a přijaté transfery. Výdaje jsou rozděleny také podle tříd: výdaje běžné a výdaje kapitálové. Veškeré skutečné příjmy a výdaje jsou pomocí metody komparace porovnávány v čase a je sledován jejich vývoj. Dále je provedena analýza zadluženosti Kraje Vysočina. Nejdříve je porovnána zadluženost v čase s ostatními kraji a následně je provedena analýza zadluženosti na základě vybraných ukazatelů.

Z celkové analýzy hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina je provedeno celkové zhodnocení hospodaření a zadluženosti za pomoci metody syntézy.

Pomocí metody indukce dochází k vytvoření obecných závěrů a pomocí metody dedukce lze vyvodit konkrétní závěry. Následně dochází k formulování návrhů na základě aplikovaných metod.

2 Teoretická východiska

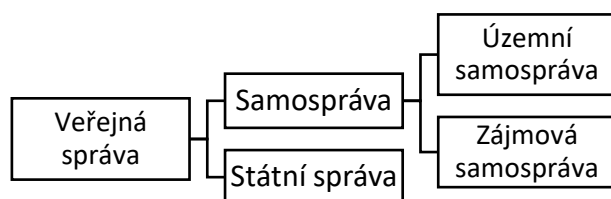
V této části vycházíme z literárních zdrojů, které se věnují veřejným financím. Popíšeme, co je to kraj, jaké má orgány, majetek kraje, příjmy a výdaje kraje a na závěr popíšeme zadluženost krajů.

2.1 Veřejná správa

Na veřejnou správu lze pohlížet ze dvou hledisek. Z hlediska toho, zda ji vykonává stát svými orgány nebo přenechává určitý okruh záležitostí na nestátní veřejnoprávní korporace, aby je spravovaly na samosprávném principu a z hlediska geografického (1).

Podle prvního hlediska můžeme veřejnou správu členit na státní správu a veřejnou samosprávu. Veřejnou správu můžeme chápat jako službu veřejnosti (2).

Stát vykonává státní správu prostřednictvím souhrnu institucí, a to přímo, nebo zprostředkovaně. Samospráva může vykonávat své záležitosti samostatně, vlastním jménem a prostředky, v rámci zákonem stanovených předpisů. Samospráva může mít podobu územní nebo zájmovou. U územní samosprávy se jedná o zastupování zájmů určitého území. Zájmová samospráva zajišťuje zastupování zájmů osob spojených zejména určitými společnými zájmy (1).

Obrázek 1: Schéma veřejné správy. Zdroj: (1)

Na základě stanovené působnosti a ekonomických podmínek vykonává územní samospráva veřejnou správu na území menším, než je stát, tj. obce, kraje (1).

2.2 Kraj

Mnohé politické a společenské události ovlivnily historický vývoj územní správy v České republice. Od roku 1990 u nás dochází k přelomu vývoje územní samosprávy. Během tohoto období dochází k zásadnímu vývoji reformy veřejné správy a k mnoha legislativním změnám. Tyto změny ovlivnily podobu, fungování i postavení územních samospráv v České republice. Prostřednictvím samosprávy se mohli lidé opět začít podílet na řízení veřejných záležitostí a správa společnosti přestala být pouze záležitostí orgánů státu (3).

V roce 2001 byl postupně převáděn majetek státu do vlastnictví krajů. V roce 2002 výrazně posílila pravomoc orgánů krajů. Novelou zákona o rozpočtovém určení daní došlo ke změně struktury a výši příjmů v rámci krajských rozpočtů. Z počátku vyvolával průběh reformy pochybnosti o efektivním využívání a přeskupování zdrojů, šlo především o rozhodování s vysokou mírou improvizace a o rozhodování s převahou politických argumentů (4).

Kraj je územním společenstvím občanů, jenž má právo na samosprávu. Jedná se o veřejnoprávní korporaci, která hospodář podle vlastního rozpočtu s vlastním majetkem, který by měl využívat účelně a hospodárně. Kraj může vystupovat v právních vztazích, ze kterých mu vyplývají práva a povinnosti. Své záležitosti spravuje samostatně, v případě porušení zákonnosti může zasáhnout stát (5).

Kraj je charakterizován následujícími znaky:

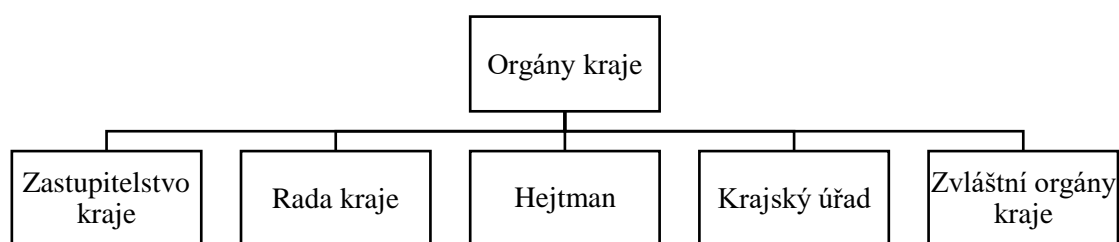
- územím kraje, které je dáno hranicí kraje,
- občany České republiky, kteří mají trvalý pobyt v obcích na území kraje,
- právem na samosprávu (6).

Kraj v rámci své **samosprávné působnosti** rozhoduje ohledně rozvoje kraje, hospodář podle vlastního rozpočtu, hospodář s vlastním majetkem, zřizuje příspěvkové organizace, organizační složky nebo právnické osoby, schvaluje obecně závazné vyhlášky, které jsou vydávány v samostatné působnosti a vstupuje do nadací, obchodních společností apod. (2).

Do samostatné působnosti kraje patří např.:

- hospodaření kraje,
- peněžní fondy,
- tvorba rozpočtu a závěrečný účet kraje,
- vydávání obecně závazných vyhlášek,
- spolupráce s jinými kraji,
- dopravní obslužnost a rozvoj cestovního ruchu,
- zřizování středních škol, odborných učilišť, speciálních základních škol, konzervatoří, zařízení zdravotnické péče, záchranné služby, protialkoholního zařízení, ústavy sociální péče, zařízení sociálně výchovné péče,
- koncepce odpadového hospodářství kraje (5).

Mezi orgány kraje patří:

Obrázek 2: Orgány kraje. Zdroj: (2)

Zastupitelstvo

Je to volený orgán územní samosprávy. Zastupitelstvo rozhoduje o důležitých samosprávních otázkách kraje, včetně hospodaření. Nejdůležitějšími rozhodovacími a schvalovacími pravomocemi zastupitelstva jsou zejména:

- schvalování programu rozvoje kraje,
- schvalování rozpočtu kraje a závěrečného účtu kraje,
- stanovení rozsahu základní dopravní obslužnosti kraje,
- zřizování a rušení organizačních složek a příspěvkových organizací,
- rozhodování o majetku, který je ve vlastnictví kraje, a to zejména o
 - nabytí a prodeji nemovitostí,
 - zastavení movitých věcí (v hodnotě vyšší než 200 tisíc Kč),

- zastavení nemovitostí,
- poskytování věcných a peněžních darů (v hodnotě nad 100 tisíc Kč),
- rozhodování o poskytnutí dotací obcím,
- emitování vlastních obligací,
- rozhodování o vzdání se práva a prominutí pohledávky vyšší než 200 tisíc Kč,
- uzavírání smluv o přijetí úvěru, půjčky, výpůjčky,
- rozhodování o splátkách s lhůtou splatnosti nad 18 měsíců (7).

Zastupitelstvo kraje se skládá z členů zastupitelstva, jejich počet je dán počtem obyvatel v daném kraji (8).

Počet členů zastupitelstva je upraven v zákonu o krajích a pro stanovení počtu členů zastupitelstva je rozhodující počet obyvatel kraje k 1. lednu roku, ve kterém se konají volby (5).

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva

Počet obyvatel	Počet členů zastupitelstva
do 600 000	45
600 000 – 900 000	55
nad 900 000	65

Zdroj: (5)

Zasedání zastupitelstva je veřejné, jeho program a konání musí být zveřejněno na úřední desce kraje 10 dnů před samotným jednáním (7).

Rada kraje

Rada kraje je výkonným orgánem v záležitostech samostatné působnosti a odpovídá zastupitelstvu kraje. Na základě ustanovení zákona může rozhodovat ve věcech přenesené působnosti. Rada kraje je tvořena hejtmánem, náměstký hejtmána a dalšími členy volenými z řad členů zastupitelstva kraje. Počet členů rady je upraven v zákonu o krajích (6).

Tabulka 2: Počet členů rady kraje.

Počet obyvatel	Počet členů rady kraje
do 600 000	9
nad 600 000	11

Zdroj: (5)

Hejtman

Navenek kraj zastupuje hejtman, kterého volí ze svých řad zastupitelstvo. Hejtman se svým náměstkem podepisuje právní předpisy kraje, odpovídá za informování občanů o činnosti kraje atd. (8).

Krajský úřad

Krajský úřad tvoří ředitel a jeho zaměstnanci a člení se na odbory a oddělení. Krajský úřad je výkonným orgánem, který plní úkoly v samostatné působnosti, které mu ukládá zastupitelstvo kraje. Krajský úřad také vykonává přenesenou působnost, mimo té, kterou vykonává zastupitelstvo, rada nebo zvláštní orgán (6).

Zvláštní orgány kraje

§ 65 zákona o krajích uvádí, že zvláštní orgány kraje zřizuje pro výkon přenesené působnosti hejtman, stanoví-li tak zvláštní zákon. V čele zvláštního orgánu kraje může být pouze osoba, která prokázala zvláštní odbornou způsobilost v oblasti přenesené působnosti (5).

Mezi zvláštní orgány kraje řadíme i výbory a komise, které patří mezi orgány rady a zastupitelstva kraje (9).

2.3 Majetek kraje

Hlavním zdrojem financování činnosti kraje je jeho majetek. Majetek kraje je obecně tvořen věcmi (movitými, nemovitými), pohledávkami (ze závazkových vztahů, ze smluvních odpovědností, z odpovědnosti za škodu atd.) a nehmotnými statky. Významným nástrojem rozvoje území je majetek kraje, který slouží např. k ovlivňování a plnění dlouhodobého sociálně-ekonomického rozvoje (3), (10).

Kraje svůj majetek získaly přechodem majetku od státu dle zákona č. 157/2000 Sb., o přechodu některých věcí, práv a závazků z majetku České republiky do majetku krajů, ve znění zákona č. 10/2001 Sb. a zákona 408/2001 Sb. Do tohoto majetku patří především majetek dříve státních rozpočtových a příspěvkových organizací, u kterých se kraje staly zřizovatelem. Jedná se o nemovitý majetek škol, některé silnice, zdravotní, sociální a kulturní zařízení apod. (11).

Pořizování majetku

Kraj má poměrně rozsáhlé pravomoci s nakládáním se svým majetkem, a to jak pro zabezpečování veřejných statků, tak pro případné doplňkové podnikání či jiné účely. Kraje mohou majetek pronajímat, prodávat, mohou ho zastavovat (jako jištění přijatého úvěru) či pořizovat majetek nový. Kraje mají také odpovědnost chránit majetek a pečovat o něj, zajišťovat údržbu a opravy majetku.

Svůj majetek může kraj rozšířit:

- investicemi do hmotného majetku,
- nákupem movitého a nemovitého majetku,
- finančním investováním (může to být formou nákupu obchodování s cennými papíry nebo formou termínovaných vkladů na účtu u peněžního ústavu) (6).

Kraj má za povinnost pečovat o svůj majetek. Kraj musí majetek chránit před zneužitím, zničením, odcizením, poškozením nebo neoprávněnými zásahy. Pokud kraj po uvedené dobu záměr nezveřejní, je právní jednání neplatné (12), (5).

2.4 Rozpočet kraje

Veřejné rozpočty a mimorozpočtové fondy tvoří rozpočtovou soustavu. Veřejné rozpočty jsou nejdůležitější součástí rozpočtové soustavy, prochází jimi největší část objemu veřejných finančních prostředků. V České republice se sestavují: státní rozpočet, krajské rozpočty, rozpočty měst a obcí, rozpočty příspěvkových organizací, rozpočty organizačních složek, rozpočty dobrovolných svazků obcí, rozpočty regionálních rad (13).

Pravidla hospodaření obcí a krajů jsou zakotvena v zákonu č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje tvorbu, postavení, obsah a funkce rozpočtů územních samosprávných celků (obcí a krajů), stanoví pravidla hospodaření s finančními prostředky a upravuje zřizování a zakládání právnických osob těchto celků (14).

Na úrovni samosprávných celků (obcí a krajů) jsou sestavovány rozpočty obce nebo kraje (územní rozpočty). Tyto rozpočty jsou nazývané jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se shromažďují příjmy, které kraj (obec) získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě a příjmy generované jejich vlastní činností (1).

Rozpočet jako bilance

Z tohoto pohledu je rozpočet bilancí, která bilancuje příjmy a výdaje za rozpočtové období, které je shodné s rozpočtovým obdobím celé soustavy veřejných rozpočtů. V České republice je shodné s kalendářním rokem, ale např. ve Velké Británii začíná fiskální rok 1. dubna a končí 31. března následujícího roku (1).

Rozpočet kraje může být vyrovnaný, přebytkový nebo schodkový. Z dlouhodobého hlediska by měl být rozpočet vyrovnaný, případně přebytkový. Dlouhodobě schodkový rozpočet je zapotřebí vyrovnat z rezerv vytvořených v minulosti, pokud nejsou vytvořeny pak ho vyrovnáme z návratných finančních prostředků, to ale vede k zadlužení a většinou k vážným problémům se splácením dluhu včetně úroků v dalších letech (6).

Rozpočet jako finanční plán

Mezi další funkce, které územní rozpočet jako nástroj finančního hospodaření plní patří úloha finančního plánu. Finanční plán by měl zajistit solventnost kraje – připouští pouze ty výdaje kraje, které jsou kryty příjmy, které lze reálně očekávat, existujícími rezervami nebo půjčkami, které lze získat a splatit (1).

Rozpočtové zásady

Rozpočet kraje při sestavování rozpočtu musí dodržovat následující zásady:

- zásada každoročního sestavování a schvalování rozpočtu,
- zásada reálnosti a pravdivosti,

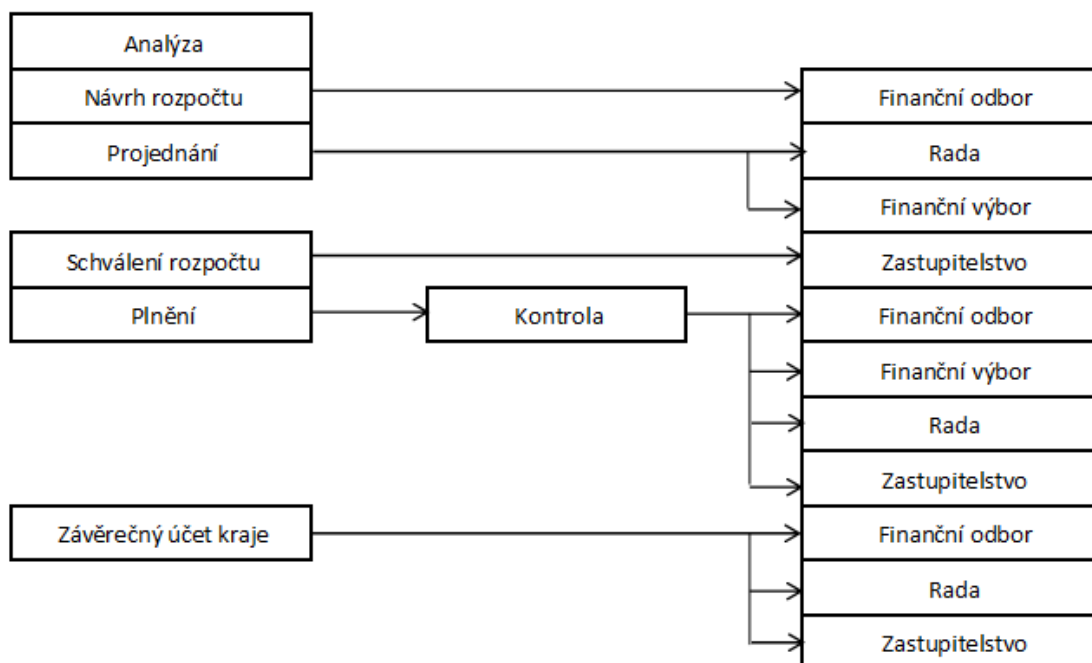
- zásada úplnosti a jednotnosti rozpočtu,
- zásada dlouhodobé vyrovnanosti,
- zásada transparentnosti a publicity (15).

Rozpočtový proces

V České republice je rozpočet tvořen na jeden rok, rozpočtový proces je však sestavován na dobu delší, zpravidla na 1,5 – 2 roky (1).

Rozpočtový proces lze rozdělit do těchto kroků:

- projednávání a schválení,
- sestavení návrhu rozpočtu,
- analýza minulosti a stanovení priorit pro rozpočtové období,
- kontrola plnění rozpočtu,
- závěrečný účet,
- následná kontrola,
- aktualizace rozpočtového výhledu (7).

Obrázek 3: Fáze rozpočtového procesu. Zdroj: (1)

Aby byl výkonný orgán kraje schopen vytvořit rozpočet musí vycházet z rozpočtového výhledu (ten by měl být vypracován do detailu jako rozpočet). Návrh rozpočtu musí odrážet vazby na jiné rozpočty a musí obsahovat konkrétní požadavky jednotlivých vedoucích odborů a zastupitelů. Vlastní návrh rozpočtu by měl vycházet z analýzy hospodaření nejméně dva roky zpět. Sestavený rozpočet se projednává ve finančním výboru a v radě obce. Mají-li tyto orgány připomínky, finanční odbor je zpracuje do návrhu rozpočtu. Rozpočet kraje schvaluje výhradně zastupitelstvo. Sestavený rozpočet musí být reálný, pravdivý a úplný. Tyto zásady hrají hlavní roli při kontrole plnění rozpočtu a jeho vyhodnocení během roku. Výkonné orgány (finanční odbor a rada) sestavují přehled o skutečném plnění a vypracování závěrečného účtu. Součástí závěrečného účtu je přezkoumání hospodaření minulého roku. Přezkoumává se plnění příjmů, výdajů, finanční operace, náklady, výnosy, nakládání s majetkem účetnictví atd. Ministerstvo financí vykonává přezkoumávání hospodaření kraje (1), (16).

Návrh svého závěrečného účtu včetně zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření musí kraj zveřejnit po dobu nejméně 15 dnů před dnem jeho projednávání na zasedání zastupitelstva kraje na své úřední desce. Kraj má povinnost závěrečný účet zveřejnit (včetně výsledku hospodaření) nejpozději do 30 dnů od jeho schválení na webu a na úřední desce (17).

Závěrečný účet kraje by měl zahrnovat hospodaření minulého roku včetně porovnání schváleného a upraveného rozpočtu. Aby byl závěrečný účet přehledný a měl vypovídací schopnosti jak pro zastupitele, tak pro občany, měl by obsahovat tabulky, komentáře a grafy (1).

Závěrečný účet a rozpočet kraje je veřejný. Ne všechny stávající rozpočtové dokumenty musí být zveřejněny. V České republice je žhavým tématem transparentnost a zpřístupnění informací. Největší pozornost je přitahována na rozpočty a další fiskální informace. Pro obyčejného člověka je prezentace rozpočtových dokumentů na internetu značně nepohodlná, jelikož se předpokládá určitá předchozí znalost, a je také potřeba vědět co hledat (18).

2.5 Příjmy a výdaje kraje

V této podkapitole se věnujeme druhovému členění příjmů, výdajů a financování v rozpočtové skladbě.

Příjmy kraje

Podle druhového hlediska se příjmy zařazují podle rozpočtové skladby do čtyř tříd: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery (6).

Daňové příjmy (Třída 1)

V České republice představují daňové příjmy rozhodující část veřejných příjmů. Zahrnují daně, cla, ale i povinný příspěvek na sociální zabezpečení a státní politiku zaměstnanosti a povinné veřejné zdravotní pojištění (8).

Kraje nemají ve svých daňových příjmech typickou svěřenou daň, mají pouze podíl na sdílených daních. Jedná se o: daň z příjmů fyzických osob, daň z příjmů právnických osob a daň z přidané hodnoty. Výjimku zde tvoří daň z příjmů právnických osob, která je placena krajem (8).

Na základě zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní jsou stanoveny daňové příjmy. Podíl krajů na daňových příjmech se liší. Z daňových příjmů kraje hradí především výdaje na chod svých organizací, krajských úřadů a zastupitelů (11).

Daňové příjmy rozpočtů jednotlivých krajů jsou tvořeny těmito podíly:

- daň z příjmů právnických osob v případech, kdy poplatníkem je příslušný kraj, s výjimkou daně vybírané srážkou podle zvláštní sazby (100 %),
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z přidané hodnoty,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti, odváděné zaměstnavatelem jako plátcem daně, s výjimkou daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů fyzických osob vybírané srážkou podle zvláštní sazby,
- podíl na 8,92 % z 60 % z celostátního hrubého výnosu daně (záloh na daň) z příjmů fyzických osob ze samostatné výdělečné činnosti (z podnikání),

- podíl na 8,92 % z celostátního hrubého výnosu daně z příjmů právnických osob (bez daně placené obcemi a kraji) (19).

„Celostátním hrubým výnosem daně se rozumí peněžní prostředky vybrané v průběhu rozpočtového roku správcem daně, snížené o vrácené prostředky; do celostátního hrubého výnosu daně se nezahrnují částky vybrané na pokutách a částky použité na úhradu nákladů daňového řízení“ (19).

Mezi daňové poplatky se řadí i správní poplatky. Ty vzniknou za správní úkon, pokud je vykonáván krajem v rámci tzv. přenesené působnosti. Poplatek je určen pro celý stát jednotným sazebníkem podle zákona č. 643/2004 Sb., o správních poplatcích (20).

Nedaňové příjmy (Třída 2)

Nedaňové příjmy lze na rozdíl od daňových příjmů ovlivňovat. Nedaňové příjmy souvisejí s podnikatelskou činností (1).

Mezi nedaňové příjmy patří:

- příjmy z vlastní činnosti,
- příjmy z prodeje nekapitálového majetku,
- příjmy z pronájmu,
- příjmy z úroků,
- příjmy z podílů na zisku,
- sankční poplatky aj. (20).

Kapitálové příjmy (Třída 3)

Kapitálové příjmy jsou z ekonomického hlediska nedaňové. Představují jednorázové a neopakované příjmy např. příjmy z prodeje státního majetku, výnosy z vlastnictví cenných papírů atd. (20).

Přijaté transfery (Třída 4)

Většina dotací je poskytnuta ze státního rozpočtu. Kraj rozhoduje o tom, jak bude dotace použita. Jedná se o nenávratné příjmy a tvoří významnou část rozpočtů krajů. (20), (1).

Krajům jsou mimo transferů na financování přenesené působnosti převážně vypláceny účelové transfery, a to jak běžné, tak kapitálové. Běžné transfery jdou na financování provozních potřeb a kapitálové jsou k zajištění určitého standardu poskytovaných veřejných statků. Transfery mohou kraje dostávat ze státního rozpočtu, z kapitoly všeobecné pokladní správy, z rozpočtových kapitol některých ministerstev, od jiných krajů ze státních mimorozpočtových fondů nebo z Evropské unie (1).

Výdaje kraje

Rozlišujeme výdaje běžné a kapitálové a potom výdaje nenávratné a návratné (1).

Běžné výdaje (Třída 5)

Běžné výdaje jsou neinvestiční výdaje vynakládány na běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce. Jedná se např. o platy zaměstnanců (platy, odměny, povinné pojistné), výdaje na služby a energie, výdaje na opravu a údržbu, sankční poplatky, výdaje na placení úroků, výdaje na dopravní obslužnost území apod. (7).

Kapitálové výdaje (Třída 6)

Kapitálové výdaje jsou investiční výdaje, které slouží k financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb na dobu delší než jedno rozpočtové období. Do kapitálových příjmů patří např. investiční výdaje na pořízení hmotného a nehmotného dlouhodobého majetku, nákup akcií a majetkových podílů, investiční transfery (1).

Financování

Financování patří do třídy 8.

Financování (Třída 8)

Třída 8 slouží k zobrazení změny stavu finančních prostředků na bankovních účtech. Financování zahrnuje krátkodobé a dlouhodobé financování. Slouží k zabezpečení financování schodku hospodaření nebo využití přebytku hospodaření a jeho zhodnocení v rámci finančního investování. Financujícími operacemi jsou považovány i výdaje (výdaje na nákup dluhopisů a akcií, poskytované půjčky). Tyto výdaje jsou použity kvůli vazbě na stavy finančních prostředků na bankovních účtech jako nástroj řízení likvidity,

a také za účelem zhodnocení dočasně volných finančních prostředků formou úroků a dividend (1), (21), (20).

2.6 Zadluženost krajů

Zadluženost krajů je oproti zadluženosti obcí nižší. V roce 2016 vykázaly kraje dluh v celkové výši 21,3 mld. Kč. Oproti předchozímu roku se hodnota dluhu snížila o 5,1 mld. Kč tedy o 19,3 %. Zadluženost krajů je kryta zejména úvěry, podíl úvěrů na celkové zadluženosti krajů je 87,3 %. V roce 2016 kraje neemitovaly komunální dluhopisy (1), (22).

Tabulka 3: Zadluženost krajů v letech 2009-2016.

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Úvěry	17,4	16,6	19,6	22,2	23,5	24,4	24,3	18,6
Přijaté návratné finanční výpomoci a ostatní dluhy	3,5	2,5	2,7	2,3	3,3	3,2	2,1	2,7
Celkem	20,9	19,1	22,3	24,5	26,8	27,6	26,4	21,3

Zdroj: (22)

S tím, jak rostou krajům vlastní příjmy se u nich zvýšila možnost využít k financování svých potřeb návratné zdroje. V roce 2005 se to projevilo přijetím rozsáhlejších úvěrů, případně předjednáním možnosti úvěrových rámců z fondů Evropské investiční banky. Těmito úvěry kraje financují výstavbu a rekonstrukce většího rozsahu silniční sítě v regionech (1).

Některé kraje přijaly půjčky od České spořitelny, a.s., od Československé obchodní banky, a.s. a od Komerční banky, a.s. na předfinancování individuálních projektů nebo povinný podíl financování individuálních projektů a grantových schémat ze strukturálních fondů EU, na oddlužení nemocnic nebo opravu pozemních komunikací (1).

Tabulka 4: Zadluženost krajů 2015 a 2016 (v tis. Kč).

Kraj	Rok 2015	Rok 2016
Středočeský	2 924 854,9	2 609 059,5
Jihočeský	5 959 334,1	279 939,2
Plzeňský	21 644,3	8 234,3
Karlovarský	1 839 063,4	1 223 682,6
Ústecký	1 727 017,1	1 038 862,3
Liberecký	978 672,3	1 749 069,4
Královehradecký	776 138,2	511 345,1
Pardubický	1 884 778,2	1 649 606
Vysočina	1 478 041,4	942 648
Jihomoravský	3 600 442,4	2 685 580,9
Olomoucký	3 958 310,6	3 771 310,2
Zlínský	2 302 324,6	2 225 539,4
Moravskoslezský	4 345 253,4	2 598 783,7
Kraje celkem	26 432 474,8	21 293 660,6

Zdroj: (23).

Zadluženost územně samosprávných celků by neměla přesáhnout **60 % průměru jejich celkových příjmů za poslední čtyři roky**. Stane-li se tak, musí kraje celkovou výši svého dluhu začít snižovat o 5 % z rozdílu mezi výší svého dluhu a 60 % průměru svých příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky. **Zákon č. 23/2017 Sb. o pravidlech rozpočtové odpovědnosti** zavedl korekční mechanismus – předlužený územně samosprávný celek, který nebude mít svůj rozpočet navržený tak, aby se jeho dluh každoročně snížil nejméně o 5 % rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru jejich ročních příjmů, stát pozastaví převod podílu z výnosu některých daní (např. DPH, daň z příjmů právnických osob bez daně placené územně samosprávným celkem), který územně samosprávnému celku náleží z rozpočtového určení daní. I když bude část sdílených daní pozastavena, územně samosprávný celek o tyto prostředky nepřijde. Na základě rozhodnutí Ministerstva vnitra vrátí finanční úřad pozastavenou část, pokud pominou důvody pozastavení nebo prokáže-li územně samosprávný celek, že tyto prostředky použije k úhradě existujícího dluhu (1), (24).

Regulace zadluženosti krajů

V současné době mají kraje poměrně liberální přístup na všechny finanční trhy a volný přístup k přijímání úvěru. Kraje si mohou půjčovat od jakéhokoli finančního ústavu, za jakýchkoli podmínek, za jakýmkoli účelem, časových lhůt a úrokových sazeb. To sebou nese řadu problémů, jako jsou: z čeho splácet dluh, stanovení optimální výše roční dluhové služby, inflační dopady na ekonomiku, ručení za úvěr, rychlý růst zadlužení a kursová rizika. V současné situaci, kdy je celý systém veřejných financí deficitní, je narůstání zadluženosti územních samosprávných celků nežádoucí (1), (20).

Zákon o krajích stanovuje působnost orgánů kraje při rozhodování o finančním hospodaření, majetkoprávních úkonech a zejména o nejdůležitějších úkonech rozhoduje zastupitelstvo kraje (návrh rozpočtů, zřizování organizací, nabytí a převod nemovitých věcí, přijetí a poskytnutí úvěru a půjčky atd.) (20), (1).

Zákon o krajích taxativně vymezuje, kdy kraj nesmí ručit za závazky fyzických a právnických osob vyjma:

- závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, pokud jsou peněžní prostředky určeny pro investici do nemovitostí vlastněné krajem,
- závazků vyplývajících ze smlouvy o úvěru, jsou-li peněžní prostředky určeny pro investici uskutečňovanou za finanční podpory ze státního rozpočtu, národního fondu nebo státních fondů,
- závazky těch, jejichž zřizovatelem je kraj, obec nebo stát,
- závazky těch, v nichž míra účasti kraje nebo spolu s jiným krajem, obcí nebo státem přesahuje 50 % (5).

Ministerstvo financí ani nikdo jiný nemá možnost ovlivňovat výši navrženého schodku rozpočtu kraje (toto je v kompetenci zastupitelstva v samostatné působnosti). Zákony, které upravují hospodaření územních samosprávných celků však obsahují ustanovení, která **nepřímo** přispívají k omezování nadměrné zadluženosti (1).

Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů stanovuje:

- roční rozpočet se sestavuje jako vyrovnaný,
- roční rozpočet se sestavuje podle rozpočtového výhledu,
- rozpočet lze schválit i jako schodkový (musí být, ale doloženo, jakým způsobem bude uvažovaný schodek pokryt),
- schodek musí být uhrazen, a to buď ze zdrojů minulých let, nebo z návratných zdrojů splatných z rozpočtu v následujících letech (25).

Další zákon, který reguluje zadluženost krajů je **zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí**. Předmětem přezkoumání jsou např. plnění příjmů a výdajů rozpočtu, finanční operace, týkající se tvorby a použití peněžních fondů, náklady a výnosy z podnikatelské činnosti kraje, finanční operace týkající se cizích zdrojů, týká se ale také pohledávek územního samosprávného celku, závazků za něž převzal územní celek záruky a zástavy a zástav majetku územního samosprávného celku ve prospěch třetích osob (1), (16).

Další užívaný nástroj pro regulaci zadluženosti je **zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech**, podle kterého se kraj musí řídit při emisi dluhových cenných papírů. Kraj musí požádat Ministerstvo financí o souhlas s vydáním komunálního dluhopisu jako povinnou přílohu žádosti o schválení emisních podmínek. Pro kraje je významná novela zákona, který zpřísňuje účel využití finančních prostředků, které byly získány emisí dluhopisů – na spolufinancování projektů hrazených z fondů EU, odstraňování škod po živelních katastrofách, investice do dlouhodobého hmotného majetku sloužícího k výkonu působnosti územního samosprávného celku. Peníze, které byly získány z dluhopisů bude muset emitent účtovat na zvláštním účtu, tak aby mohl kdykoli doložit, jak s nimi naložil – to má zajistit transparentnost využití peněz (1), (26).

Mezi **možná opatření zadluženosti** lze zahrnout např. to, že kraje by měly používat cizí zdroje financování jen pro financování kapitálových výdajů, a nikoli pro financování výdajů běžných a zákaz spekulativního investování na finančních trzích. V České republice neexistuje žádná agentura, která by se dlouhodobě zabývala analyzováním

úvěrových rizik, monitorováním dluhů krajů a úvěrovým ratingem. Existují pouze soukromé agentury, ty provádějí rating krajů na komerční bázi jako podpůrný nástroj pro poskytovatele úvěrů krajům. Výpočet ratingu se určí podle databáze finančních a nefinančních údajů o všech obcích a krajích v České republice. Prostřednictvím údajů, které jsou zaznamenány v databázi, se určuje finanční a nefinanční stupeň bonity. Zkombinováním těchto bonit vzniká ratingový stupeň, který definuje věřitelské riziko (1). V České republice chybí přijetí určitých institucionálních pravidel, jedná se např. o zákon o úpadku územních samospráv, který by definoval postupy řešení v případě platební neschopnosti krajů (obcí) a jasné signály od ústřední vlády finančním trhům, že jejich dluhy nejdou implicitně ani explicitně kryty ústřední vládou (1).

Ukazatel dluhové služby

V letech 2004–2008 platilo usnesení vlády č. 346/2000, o regulaci zadluženosti obcí a krajů. Regulace byla prováděna pomocí ukazatele dluhové služby. Podle tohoto usnesení vypočítalo Ministerstvo financí České republiky každé obci a každému kraji ukazatel dluhové služby. Obce a kraje, které překročily hranici 30 % stanoveného ukazatele, byly písemně informovány dopisem ministra financí. Zároveň byly vyzvány, aby přijaly taková opatření, díky kterým by v příštím období ukazatel dluhové služby nepřekročily. Pokud by i v dalším roce obec či kraj překročil ukazatel dluhové služby, Ministerstvo financí České republiky by předalo seznam daných obcí a krajů poskytovatelům prostředků ze státního rozpočtu a státních fondů, aby při projednávání žádostí těchto obcí a krajů o dotaci nebo půjčku k této skutečnosti přihlédl (1).

Celková zadluženost

Celková zadluženost udává, z jaké části jsou celková aktiva financována cizím kapitálem. Čím nižší hodnota tohoto ukazatele tím je to lepší pro věřitele. Naopak manažeři územních samospráv upřednostňují hodnotu vyšší (27).

Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí udává tři poměrové ukazatele, které jsou povinnou náležitostí závěru zprávy o výsledku přezkoumání hospodaření: podíl pohledávek na rozpočtu územního celku, podíl závazků na rozpočtu územního celku a podíl

zastaveného majetku na celkovém majetku územního celku. Tyto ukazatele mají sloužit pro potřeby zastupitelů územních samosprávných celků při posouzení vývojových trendů některých oblastí hospodaření a při uplatnění dotazů, námitek a návrhů opatření při procesu schvalování závěrečného účtu (16), (27).

Alternativní ukazatele zadluženosti

Zadluženost by se neměla sledovat pouze jedním ukazatelem, ale pomocí celé soustavy ukazatelů. Nejčastějšími ukazateli jsou:

- poměr dluhové služby k běžným příjmům,
- saldo běžného rozpočtu minus přebytek běžného rozpočtu,
- běžné příjmy,
- čistý provozní výsledek minus přebytek / deficit.

Celkovou výši zadluženosti je potřeba posuzovat podle účelnosti zadlužení kraje, velikosti majetku a s ohledem na celkovou ekonomickou situaci kraje (1).

Poměr dluhové služby k běžným příjmům

Dluhová služba v jednotlivých letech zahrnuje splátky jistiny dluhu, záruky dlužníka za úvěr, úroky a splátky půjček v jednotlivých letech, které kraj poskytl.

Běžné příjmy zahrnují odhad běžných příjmů v jednotlivých letech po dobu trvání dluhu. Do běžných příjmů lze zařadit případné výnosy, které realizace projektu přinese a neinvestiční náklady po dokončení projektu spojených s jeho provozováním.

Dluhová služba zahrnuje splátky jistiny dluhu, úroky, záruky podle kalendáře splatnosti dlužníka, za jehož půjčku či úvěr se obec zaručila, splátky půjček v jednotlivých letech. Za obezřetné se považuje hodnota < 20-25 % (1).

Saldo běžného rozpočtu

Saldo běžného rozpočtu vyjadřuje výsledek provozního hospodaření kraje, tj. rozdíl mezi běžnými příjmy a běžnými výdaji (28).

Běžné příjmy

„(svěřené daně, poplatky, sdílené daně, běžné dotace)

mínus běžné výdaje

mínus současná dluhová služba

mínus současné závazky vyplývající ze současných projektů, nebo poskytnutých garancí

mínus poskytnuté půjčky

se rovná budoucím zdrojům pro novou dluhovou službu“ (1).

Čistý provozní výsledek

Když odečteme opakující se běžné příjmy od opakujících se investičních výdajů dostaneme čistý provozní výsledek, tj. budoucí zdroj pro novou dluhovou službu (1).

K vypočítání výše popsaných ukazatelů potřebujeme výkazy o hospodaření územních samosprávných celků a údaje z rozpočtových výhledů (1).

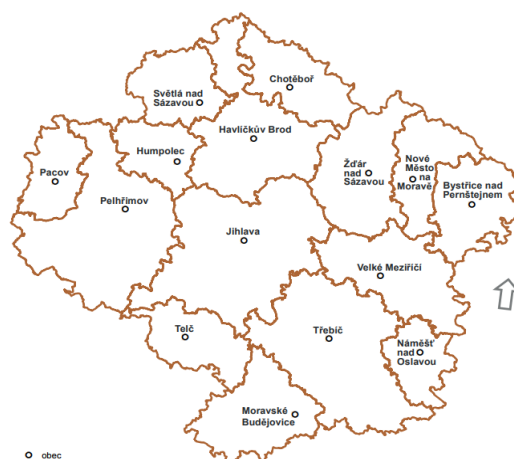
3 Analýza hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina

Tato část diplomové práce je věnována charakteristice Kraje Vysočina. Následně je provedena analýza hospodaření a zadlužení Kraje Vysočina na základě závěrečných účtů kraje.

3.1 Charakteristika Kraje Vysočina

V rámci České republiky zaujímá Kraj Vysočina centrální polohu a leží na pomezí Čech a Moravy. Sousedními kraji jsou: kraj Jihočeský, Středočeský, Pardubický a Jihomoravský. Sice se území kraje přímo nedotýká hranice České republiky, ale jižní část kraje zasahuje do její těsné blízkosti, a díky tomu se Vysočina společně s krajem Jihočeským zapojuje do řady aktivit v rámci přeshraniční spolupráce s Rakouskem (29), (30).

Území se člení na 5 okresů, 15 správních obvodů obcí s rozšířenou působností a 26 obvodů pověřených obecných úřadů. Na Vysočině mají obce v průměru 731 obyvatel, to je nejméně ze všech krajů v České republice. Na Vysočině žilo téměř 509 tisíc obyvatel k 1.lednu 2017, což mezi kraji v České republice představuje třetí nejnižší lidnatost. Kraj Vysočina zaujímá rozlohu 6 796 km². **Krajským městem je Jihlava** (29), (31).

Obrázek 4: Mapa Kraje Vysočina. Zdroj: (31).

Na konci roku 2016 bylo v Kraji Vysočina ve statistickém registru ekonomických subjektů zaznamenáno 111,8 tisíc subjektů. Nejvíce ekonomických subjektů vykázal okres Žďár nad Sázavou a nejméně okres Pelhřimov. K 13.4.2016 bylo v Kraji Vysočina 104 příspěvkových organizací (29), (31).

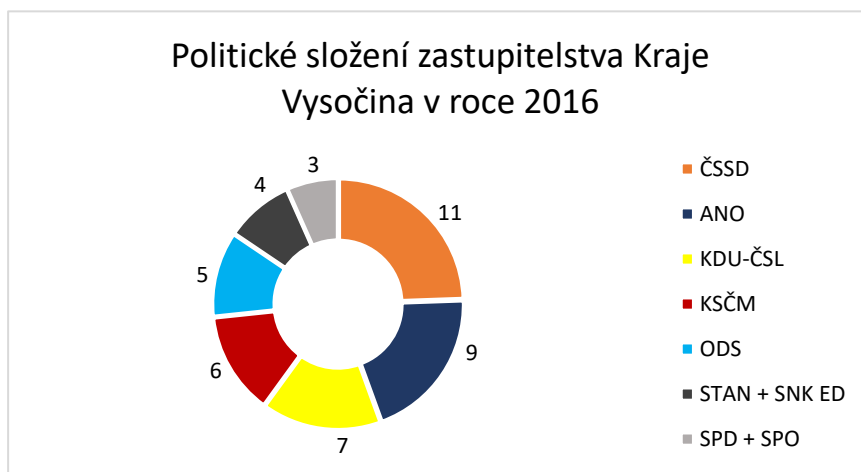
Naši předci po staletí dotvářeli malebnou krajinu a vybudovali zde mnoho staveb, které se proměnily v historické památky. Na každém kroku naleznete gotické hrady postavené k ochraně kupeckých stezek, renesanční zámky poskytující svým obyvatelům luxusní pohodlí či barokní církevní stavby. Na Vysočině nalezneme i plno památek lidového stavitelství. Tři památky, které se nacházejí v Kraji Vysočina jsou zapsané do seznamu UNESCO. Jedná se o městskou památkovou rezervaci Telč, poutní kostel svatého Jana Nepomuckého na Zelené hoře u Žďáru nad Sázavou a židovskou čtvrť se hřbitovem a bazilikou svatého Prokopa v Třebíči. Přírodní bohatství Kraje Vysočina tvoří chráněné krajinné oblasti Žďárské vrchy a Železné hory, národní přírodní rezervace Mohelenská hadcová step a Velký Špičák a četné přírodní rezervace (29).

V Kraji Vysočina má tradičně významné postavení zemědělství. Přírodní podmínky v kraji jsou sice podprůměrné, avšak pro některé zemědělské komodity a činnosti je přesto území Vysočiny optimální (např. produkce brambor, olejnin, pastevní chov skotu). Většina zemědělských podniků využívá kombinaci rostlinné a živočišné výroby. Celková sklizeň brambor v kraji v roce 2016 činila 258 tisíc tun a představuje více než třetinu produkce brambor v České republice. Kraj Vysočina se produkcí masa v množství 38,3 tisíc tun zařadil na druhé místo v České republice (29).

Z pohledu vnitrostátního i celoevropského má silniční a železniční síť Kraje Vysočina strategický význam. Území Kraje Vysočina je součástí středoevropské urbanizované osy (Berlín – Praha – Vídeň / Bratislava – Budapešť). Dálnice D1 slouží k dopravě národní i evropské. V posledních letech přilákala strategická poloha kraje řadu zahraničních investorů, kteří sem soustřeďují nejen výrobní kapacity, ale také výzkum a vývoj (29).

Kraj Vysočina má relativně stabilizovanou síť základních škol a dostatečnou kapacitu středních škol. V kraji Vysočina působí jedna vysoká škola – Vysoká škola polytechnická v Jihlavě. V Kraji Vysočina se nachází 6 nemocnic (29).

Krajský úřad, zastupitelstvo kraje, rada kraje a hejtman jsou orgány kraje. Kraj Vysočina má téměř 509 tisíc obyvatel, tudíž má zastupitelstvo Kraje Vysočina 45 členů a rada Kraje Vysočina má 9 uvolněných členů. V současné době je hejtmánem Kraje Vysočina MUDr. Jiří Běhounek. V čele Krajského úřadu je Mgr. Ing. Zdeněk Kadlec, dr. h. c. (31).

Graf 1: Politické složení zastupitelstva Kraje Vysočina. Zdroj: (31).

Kraj hospodaří za podmínek daných zákonem č. 129/2000 Sb., o krajích, ve znění pozdějších předpisů a za podmínek daných zákonem č. 250/2000 Sb., Zákon o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (31).

3.2 Analýza hospodaření Kraje Vysočina

Analýza hospodaření Kraje Vysočina bude provedena na základě schválených závěrečných účtů v období 2010-2016. Dále bude čerpáno z výročních zpráv Kraje Vysočina.

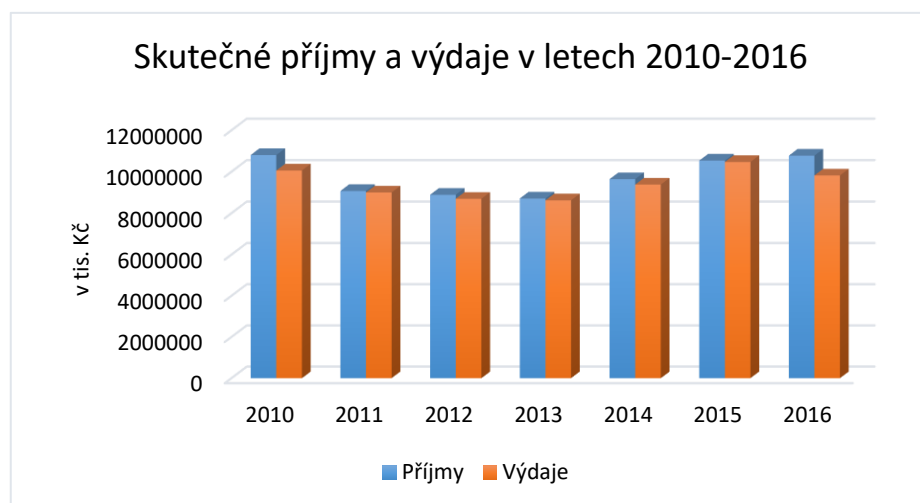
Vývoj skutečných příjmů a výdajů Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016

Ke zjištění skutečných příjmů a výdajů je zapotřebí čerpat ze závěrečných účtů a z rozpočtů Kraje Vysočina. V následující tabulce jsou zachyceny celkové výše skutečných příjmů a výdajů a rozdíly mezi skutečnými příjmy a výdaji.

Tabulka 5: Vývoj skutečných příjmů a výdajů v letech 2010-2016 (v tis. Kč)

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy	10 803 659	9 072 630	8 887 937	8 708 505	9 641 107	10 538 872	10 776 184
Výdaje	10 058 150	9 000 103	8 693 632	8 620 056	9 380 482	10 468 887	9 819 350
Saldo	745 509	72 527	194 305	88 449	233 625	69 985	956 834

Zdroj: (32), (33).

Graf 2: Skutečné příjmy a výdaje v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

V roce 2010 převyšují příjmy nad výdaji o 745 905 tis. Kč, což je téměř o 8 %. V tomto roce kraj uzavřel úvěrovou smlouvu s Evropskou investiční bankou, která zahrnuje následující:

- oprava mostu Havlíčkův Brod,
- rekonstrukce komunikace Dolní Krupá,
- výstavba tělocvičny Gymnázium Chotěboř,
- rekonstrukce kuchyně a domova mládeže Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice,
- rekonstrukce areálu Helenín,
- nemocnice Jihlava pavilón urgentní a intenzivní péče,
- nemocnice Třebíč pavilón pro matku a dítě.

Hned v roce 2010 proběhlo čerpání první tranše úvěru ve výši 125 milionů Kč (33).

Ke konci roku 2010 krajská rada převedla přebytek daňových příjmů ve výši více než 250 milionů Kč a nespotřebovanou rezervu rozpočtu v částce 61 milionů Kč do Fondu

strategických rezerv a posílení rozpočtových zdrojů kraje v roce 2011 o částku 230 milionů Kč (31).

I přes nepříznivý vývoj ekonomiky se podařilo v roce 2011 dosáhnout přebytku příjmů nad výdaji o 72 527 tis. Kč. Kladný výsledek hospodaření Kraje Vysočina umožnil vytvoření Fondu strategických rezerv ve výši 250 milionů Kč, uložení 34 milionů Kč do Fondu Vysočiny a posílení rozpočtových zdrojů kraje v roce 2012 o částku více než 213 milionů Kč. Během roku kraj využil kontokorentního úvěru. Čerpání začalo 4.10.2011 za účelem předfinancování a spolufinancování evropských projektů. Čerpání úvěru dosáhlo částky 182 365 745,84 Kč, tato částka nebyla v roce 2011 splacena (31), (33).

V roce 2012 převyšují příjmy nad výdaji o 194 305 tis. Kč. U příjmů se jedná především o prostředky z minulých let a případně cizí zdroje. Výdaje představují splátky půjčených prostředků. Díky dosažení převahy zdrojů nad výdaji může kraj vytvořit Fond strategických rezerv ve výši 166 milionů Kč, a uložit částku 42 milionů Kč do Fondu Vysočiny a dodatečně posílit rozpočtové zdroje kraje v roce 2013 o částku 291,5 milionu Kč. I v roce 2012 kraj využil kontokorentního úvěru. V průběhu roku byl úvěr splácen z dotací přijatých za realizované projekty. Ke konci roku zůstává výše kontokorentu v částce 41 580 303,55 Kč (31), (33).

V roce 2013 převyšují příjmy nad výdaji o 88 449 tis. Kč. Kraj opět tvořil Fond strategických rezerv ve výši 92,7 mil. Kč, Fond Vysočiny ve výši 44,1 milionů Kč a posílil rozpočtové zdroje kraje v roce 2014 o částku více než 441,2 milionů Kč. I v roce 2013 došlo k čerpání a splácení kontokorentního úvěru. Stav kontokorentního úvěru ke konci roku je 244 965 647,10 Kč (31), (33).

V tomto roce bylo dosaženo převahy zdrojů nad výdaji ve výši 233 625 tis. Kč. V roce 2014 došlo k tvorbě Fondu Vysočin, Fondu strategických rezerv a posílení rozpočtových zdrojů kraje v roce 2015 v částce 866 milionů Kč. K 31.12.2014 byl zůstatek kontokorentního úvěru v částce 335 871 102,50 Kč (31), (33).

V roce 2015 dochází k převaze zdrojů nad výdaji ve výši 69 985 tis. Kč. Z disponibilních prostředků kraj tvořil Fond strategických rezerv v částce 409 milionů Kč, Fond Vysočiny v částce 48 milionů Kč a posílil rozpočtové zdroje kraje v roce 2016 o 480 milionů Kč. Během roku došlo k významnému čerpání kontokorentního úvěru (zejména z důvodu

ukončování financování projektů plánovacího období 2007-2013). Zůstatek kontokorentního úvěru k 31.12.2015 je v částce 782 220 955,73 Kč (31), (33).

V roce 2016 převyšují příjmy výdaje o 10 %. Tento příznivý výsledek byl ovlivněn výdajovou složkou rozpočtu, neboť v některých případech nebyly realizovány veškeré plánované akce v plné míře a jejich realizace byla přesunuta do roku 2017. Tohoto výsledku bylo dosaženo, aniž by kraj v roce 2016 čerpal úvěr, a tak prohloubil celkovou zadluženost kraje. V roce 2016 došlo k výraznému splácení kontokorentního úvěru a jeho zůstatek k 31.12.2016 činil 251 410 864,78 Kč (31), (33).

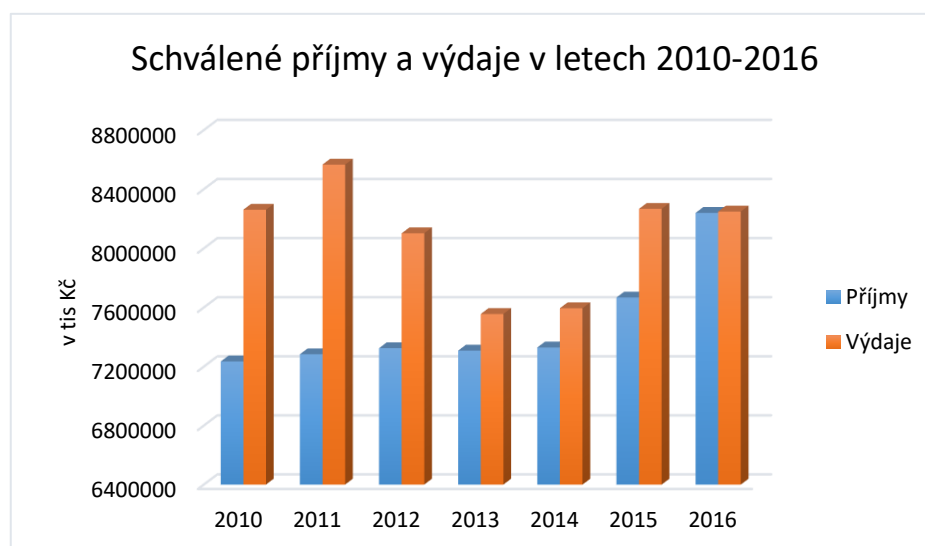
Můžeme říci, že za celé sledované období Kraj Vysočina svůj rozpočet připravuje uvážlivě a zároveň hospodaří s přebytkem.

V následující tabulce jsou pro porovnání se skutečnými příjmy a výdaji zaznamenány schválené příjmy a schválené výdaje Kraje Vysočina.

Tabulka 6: Vývoj schválených příjmů a výdajů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy	7 235 098	7 283 448	7 324 875	7 308 182	7 329 612	7 667 320	8 239 607
Výdaje	8 261 260	8 566 375	8 101 764	7 556 015	7 594 880	8 267 104	8 249 014
Saldo	-1 026 162	-1 282 927	-776 889	-247 833	-265 268	-599 784	-9 407

Zdroj: (32), (33).

Graf 3: Schválené příjmy a výdaje v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Na rozdíl od skutečných příjmů, které v celém sledovaném období převyšovaly výdaje jsou schválené příjmy nižší než výdaje, a tudíž dochází ke schodku. K největšímu deficitu mělo dojít v roce 2011 naopak v roce 2016 měl být deficit Kraje Vysočina pouhých 9 407 tis. Kč.

V roce 2010 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením finančních prostředků z minulých let ve výši 25 500 tis. Kč a převodem prostředků (z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru) ve výši 1 025 062 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 24 400 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2010 bylo provedeno 367 rozpočtových opatření, které byly schváleny příslušnými orgány kraje. Jednalo se např. o změny rozpočtu v důsledku přijetí státních účelových transferů, zapojení zdrojů z minulých let do rozpočtu, nařízení odvodů zřizovaným příspěvkovým organizacím, realizace příjmů z prodeje a pronájmu majetku kraje, přesunu rozpočtových prostředků mezi jednotlivými výdaji, změn závazných ukazatelů vůči zřizovaným příspěvkovým organizacím a poskytování dotací obcím a ostatním právnickým i fyzickým osobám v kraji.

V roce 2011 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením části přebytku hospodaření z minulých let ve výši 18 000 tis. Kč, úvěrem od Evropské investiční banky ve výši 375 000 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 914 327 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 24 400 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2011 bylo provedeno celkem 372 rozpočtových opatření.

V roce 2012 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením přebytku hospodaření z minulých let ve výši 18 500 tis. Kč, úvěrem od Evropské investiční banky ve výši 250 000 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 532 789 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 24 400 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2012 bylo provedeno celkem 435 rozpočtových opatření.

V roce 2013 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením přebytku hospodaření z minulých let ve výši 15 900 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 256 333 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 24 400 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2013 bylo provedeno celkem 426 rozpočtových opatření.

V roce 2014 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením přebytku hospodaření z minulých let ve výši 11 768 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 277 900 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 24 400 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2014 bylo provedeno celkem 430 rozpočtových opatření.

V roce 2015 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením přebytku hospodaření z minulých let ve výši 47 351 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 580 863 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 28 430 tis. Kč – jedná se o splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky. V průběhu roku 2015 bylo provedeno celkem 423 rozpočtových opatření.

V roce 2016 byly příjmy Kraje Vysočina doplněny zapojením přebytků hospodaření z minulých let ve výši 2 000 tis. Kč a převodem prostředků z Fondu strategických rezerv a kontokorentního úvěru ve výši 395 817 tis. Kč na spolufinancování evropských projektů. Výdaje byly doplněny financováním ve výši 388 410 tis. Kč – splátky jistiny úvěru od Evropské investiční banky a převod finančních prostředků do Fondu strategických rezerv. V průběhu roku 2016 bylo provedeno celkem 451 rozpočtových opatření (33).

V následující části bude hospodaření kraje podrobněji analyzováno, a to podle jednotlivých tříd.

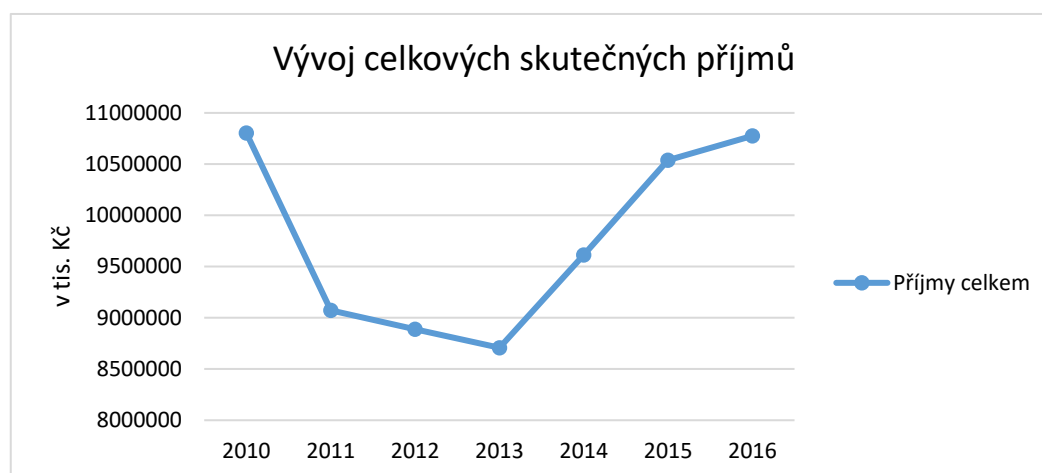
3.2.1 Příjmy Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016

Příjmy kraje se podle druhového členění dělí do čtyř tříd: daňové příjmy, nedaňové příjmy, kapitálové příjmy a přijaté transfery. V tabulce č. 6 jsou příjmy Kraje Vysočina rozděleny do výše zmíněných čtyř tříd.

Tabulka 7: Skutečné příjmy Kraje Vysočina dle tříd v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

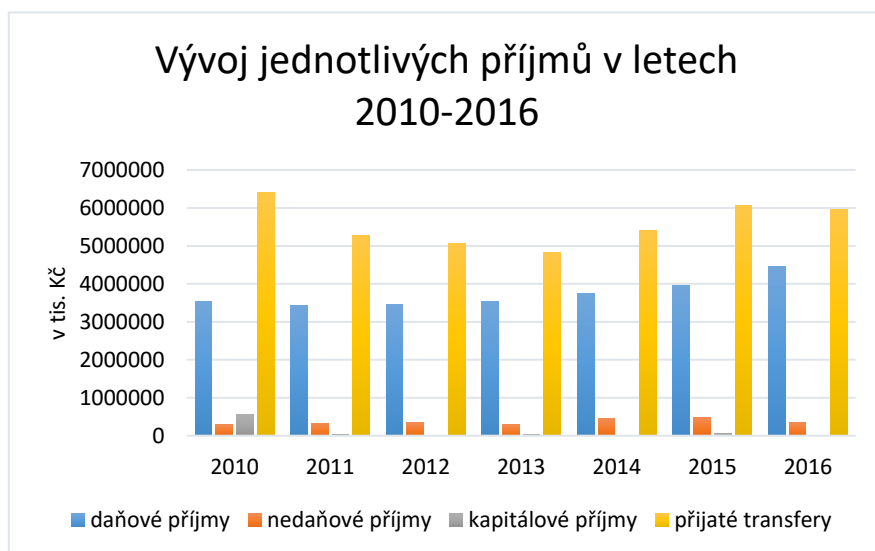
Druh příjmu/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Daňové příjmy	3 531 552	3 435 530	3 451 595	3 546 059	3 741 043	3 950 802	4 463 632
Nedaňové příjmy	296 952	333 955	347 853	291 908	453 091	478 917	344 950
Kapitálové příjmy	566 178	28 690	16 063	35 532	17 067	47 771	13 009
Přijaté transfery	6 408 976	5 274 454	5 072 424	4 835 006	5 402 907	6 061 382	5 954 593
Příjmy celkem	10 803 659	9 072 630	8 887 937	8 708 505	9 641 107	10 538 872	10 776 184

Zdroj: (32), (33).

Graf 4: Celkové skutečné příjmy v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Do roku 2013 vykazují celkové příjmy klesající trend. Meziroční pokles celkových příjmů byl zapříčiněn nepříznivým vývojem ekonomiky a dále byl pokles ovlivněn opatřeními vlády České republiky. Meziročně docházelo k výraznému poklesu kapitálových příjmů a přijatých transferů. V roce 2011 poklesly celkové příjmy o 17 %. Pokles kapitálových příjmů a přijatých transferů částečně vykompenzoval růst nedaňových příjmů, proto v roce 2012 a 2013 poklesly celkové příjmy pouze o 2,1 %. V roce 2014 došlo k výraznému navýšení daňových příjmů, nedaňových příjmů a přijatých transferů, tím došlo ke zvýšení celkových příjmů o 10 %. Na zvyšování celkových příjmů kraje měl vliv zejména ekonomický růst České republiky, a to se odrazilo ve vyšších inkasu daňových příjmů. V letech 2015 a 2016 pokračoval růst příjmů. V roce 2015 byl nárůst o necelých 10 %, ale v roce 2016 se tempo růstu zpomalilo na 2 %. V následujícím grafu je zachycen vývoj jednotlivých příjmů. V roce 2016 došlo k narovnání procentuálního podílu kraje na výnosu daně z přidané hodnoty na původní výši před rokem 2012.

Graf 5: Vývoj jednotlivých příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Z tabulky č. 7 je patrné, že největší část příjmů rozpočtu představují přijaté transfery. Podíl přijatých transferů na celkových příjmech se v jednotlivých letech pohybuje v rozmezí 55 % - 59 %. Jedná se o velmi stabilní příjem do rozpočtu. V roce 2016 kraj obdržel nejvyšší částku za celé sledované období, a to 5 291 095 tis. Kč. Kraj Vysočina přijal ve sledovaném období účelové transfery od ministerstev, Úřadu vlády ČR, Státního

fondy dopravní infrastruktury, Státního úřadu pro jadernou bezpečnost, Národního fondu, Regionální rady regionu soudržnosti Jihovýchod, Evropského fondu, Řídícího orgánu OP EÚS Rakousko, Evropské komise. Dále přijal dotace a dary od obcí a ostatních krajů.

Druhým nejvýznamnějším příjmem Kraje Vysočina jsou daňové příjmy. Tyto příjmy se podílejí na celkových příjmech ve sledovaném období 32,5 % – 41,5 %, a tím se jedná o relativně stabilní příjem do rozpočtu kraje. Daňové příjmy získává Kraj Vysočina na základě zákona o rozpočtovém určení daní.

Dalšími příjmy kraje jsou nedaňové příjmy, které se na celkových příjmech podílejí pouze v rozmezí 2,7 % - 4,7 %. Nejméně významnými příjmy Kraje Vysočina jsou kapitálové příjmy, které se podílejí na celkových příjmech v rozmezí 0,12 % - 5,2 %.

Dále budou jednotlivé příjmové třídy rozděleny podle jednotlivých položek.

Daňové příjmy

Daňové příjmy kraj nemůže ovlivnit, jelikož jsou určeny zákonem o rozpočtovém určení daní. Ve sledovaném období se daňové příjmy podílejí 32,5 % - 41,5 % podílem na celkových příjmech.

Dle zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní, se každý kraj se na procentní části celostátního hrubého výnosu daně podílí procentem, které je stanoveno v příloze č. 1 daného zákona. Podíl Kraje Vysočina na sdílených daních je stanoven zákonem ve výši 7,338590 %.

V tabulce č. 8 jsou vyčísleny jednotlivé položky daňových příjmů Kraje Vysočina.

Tabulka 8: Daňové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Daňové příjmy / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
DPFO ze závislé činnosti a funkčních požitků	728 926	765 891	785 861	810 783	800 820	831 599	975 781
DPFO ze samostatné výdělečné činnosti	38 414	16 811	13 922	14 494	31 389	36 932	26 746
DPFO z kapitálových výnosů	66 698	72 546	85 969	84 775	96 018	103 208	105 259
DPPO	812 347	758 516	843 291	836 841	920 166	957 498	1 087 775
DPH	1 744 839	1 801 220	1 699 622	1 778 120	1 866 106	1 906 906	2 235 400
DPPO za kraje	138 997	18 698	21 022	20 076	24 895	113 353	29 194
Správní poplatky	1 253	1 744	1 774	751	931	1 096	3 255
Příjmy za zkoušky odborné způsobilosti od žadatelů o ŘO	37	68	14	31	40	40	34
Příjmy z licencí pro kamionovou dopravu	42	36	120	188	678	170	188
Daňové příjmy celkem	3 531 552	3 435 530	3 451 595	3 546 059	3 741 043	3 950 802	4 463 632

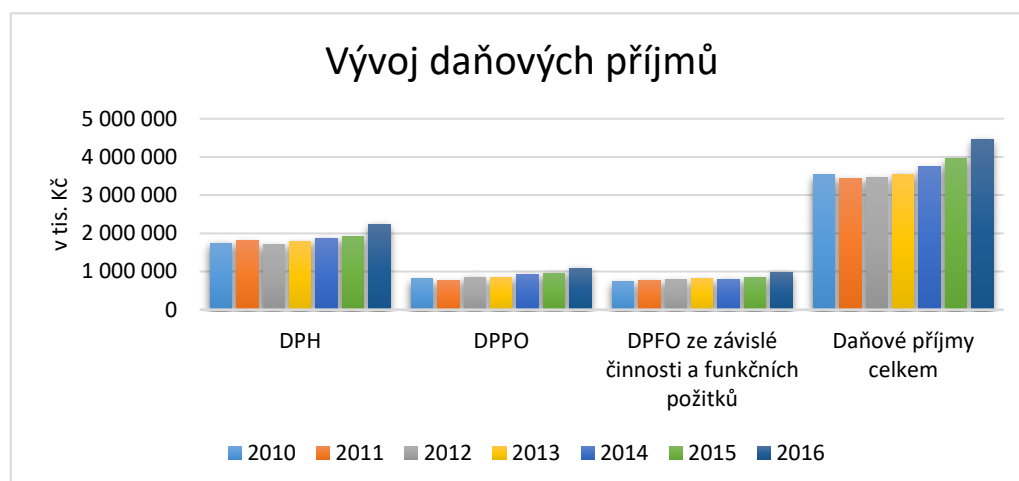
Zdroj: (32), (33).

Od roku 2011 celkové daňové příjmy vzrůstají. Největší podíl na daňových příjmech má příjem daně z přidané hodnoty. Podíl tohoto příjmu se ve sledovaném období pohybuje v rozmezí 49,2 % - 52,4 %. V roce 2012 došlo k poklesu příjmu v podobě příjmu z daně z přidané hodnoty. Za poklesem stojí novela zákona č. 243/2000 o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům, která snížila procentuální podíl krajů na výnosu daně z přidané hodnoty. Od roku 2013 dochází k meziročnímu růstu příjmu daně z přidané hodnoty. Za růst příjmu daně z přidané hodnoty pravděpodobně může zvyšování sazeb daně z přidané hodnoty, zlepšení výběru daní a příznivý vývoj ekonomiky. V roce 2016 došlo k narovnání procentuálního podílu krajů na výnosu daně z přidané hodnoty na původní hodnotu před rokem 2012 - 8,92 % (31).

Další výraznou položkou daňových příjmů jsou podíly na celostátním hrubém výnosu daně z příjmů právnických osob a podíly na celostátním hrubém výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků. Příjem z daně z příjmů právnických osob se na celkových daňových příjmech podílí zhruba 24 %. Příjem z daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků se na celkových daňových příjmech podílí zhruba 21 %.

Příjem z daně z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů tvoří zhruba 2,5% podíl na celkových daňových příjmech. Ostatní daňové příjmy se na celkových daňových příjmech podílejí zhruba 1 % - jedná se tedy o zanedbatelné částky.

Následující graf zaznamenává vývoj nejvýznamnějších daňových příjmů a daňové příjmy celkem.

Graf 6: Vývoj vybraných daňových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Nedaňové příjmy

Nedaňové příjmy představují vlastní příjmy kraje. Ve sledovaném období se nedaňové příjmy na celkových příjmech podílely zhruba v rozmezí 2,7 % - 4,6 %. Oproti příjmům daňovým tvoří nedaňové příjmy mnohem nižší část příjmů. V následující tabulce jsou zaznamenány jednotlivé nedaňové příjmy za sledované období.

Tabulka 9: Nedaňové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

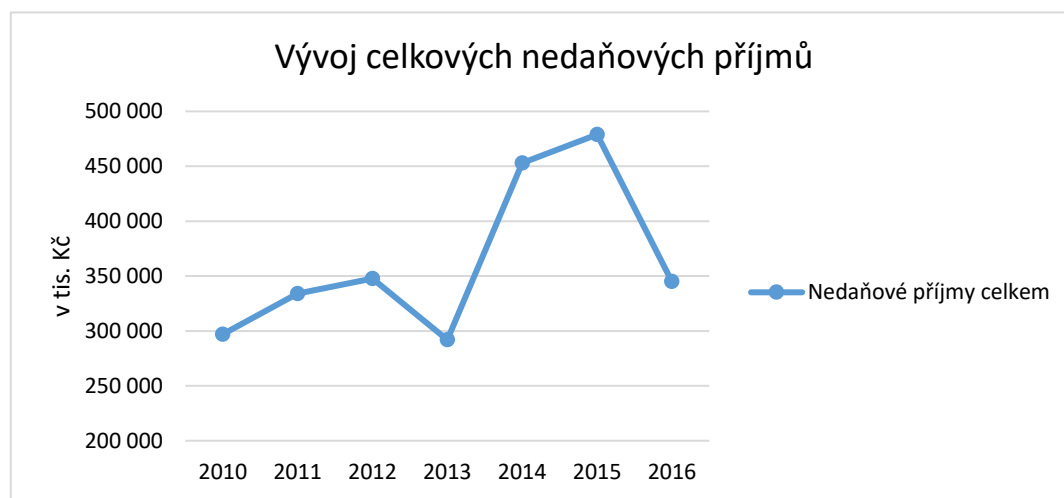
Nedaňové příjmy/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Přijaté sankční platby	2 200	3 211	2 178	2 238	1 868	3 852	11 058
Přijaté vratky transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let	3 209	12 312	33 576	7 919	27 426	4 695	18 787
Splátky půjčených prostředků od obecně prospěšných společností a podobných subjektů	1 424	495	1 700	953	3 287	2 639	0
Splátky půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů	101 410	62 490	59 598	32 806	149 207	190 876	35 172
Ostatní nedaňové příjmy	10 806	17 397	16 846	11 024	12 014	17 117	16 732
Příjmy z prodeje krátkodobého a drobného dlouhodobého majetku	1 156	1 177	1 763	1 338	1 942	2 831	1 433
Platby za odebrané množství podzemní vody	16 143	15 897	16 291	15 911	16 328	16 420	16 846
Odvody přebytků organizací s přímým vztahem	100 997	151 584	138 907	147 127	167 982	170 723	172 682
Příjmy z pronájmu pozemků	1	5	6	14	29	19	5
Příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí	43 140	48 695	55 125	56 536	55 553	55 467	56 539
Ostatní příjmy z pronájmu majetku	74	74	74	74	0	0	0
Příjmy z vlastní činnosti	5 424	7 809	5 604	7 864	10 803	10 632	7 767
Výnosy z finančního majetku	10 969	12 809	16 185	8 106	6 651	3 645	7 839
Nedaňové příjmy celkem	296 952	333 955	347 853	291 908	453 091	478 917	344 950

Zdroj: (32), (33).

Mezi největší položky nedaňových příjmů patří: splátky půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů, odvody přebytků organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, platby za odebrané množství

podzemní vody a ostatní nedaňové příjmy. U položky odvody přebytků organizací s přímým vztahem se jedná o odvody příspěvkových organizací z oblasti zdravotnictví, sociálních služeb, školství nebo kultury. Tato položka se na celkových nedaňových příjmech podílí za sledované období podílem 34 % - 50 %. Poplatky za odběr podzemních vod se řídí zákonem č. 254/2001 Sb. vodní zákon a na celkových nedaňových příjmech se podílejí za sledované období podílem 3,4 % - 5,5 %.

Následující graf zachycuje vývoj celkových nedaňových příjmů.

Graf 7: Vývoj celkových nedaňových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Za poklesem v roce 2013 stojí snížení přijatých vratek transferů a ostatních příjmů z finančního vypořádání předchozích let, snížení splátek půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů a snížení výnosů z finančního majetku. V roce 2014 došlo k velkému nárůstu. Oproti roku 2013 vzrostly celkové nedaňové příjmy o 36 % za vzrůstem nedaňových příjmů stojí zvýšení přijatých vratek transferů a ostatní příjmy z finančního vypořádání předchozích let a zvýšení splátek půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů. V roce 2016 dochází opět k výraznému poklesu nedaňových příjmů celkově o 28 %. Ke snížení nedaňových příjmů došlo v důsledku snížení splátek půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů.

Kapitálové příjmy

Kapitálové příjmy jsou další položkou celkových příjmů Kraje Vysočina a představují nejmenší položku, která se podílí na celkových příjmech. Na celkových příjmech se podílejí v jednotlivých letech v rozmezí 0,12 % - 5,24 %. Jedná se o jednorázové příjmy.

Vývoj jednotlivých kapitálových příjmů v letech 2010-2016 je zaznamenán v následující tabulce.

Tabulka 10: Kapitálové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Kapitálové příjmy/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Příjmy z prodeje pozemků	642	17 984	2 194	15 906	9 630	957	518
Příjmy z prodeje akcií	0	538	0	189	0	0	0
Přijaté dary na pořízení dlouhodobého majetku	0	0	0	0	100	0	0
Příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí	33 461	5 720	9 465	17 148	4 260	44 404	10 085
Příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku	532 075	4 448	4 404	2 289	3 077	2 410	2 406
Kapitálové příjmy celkem	566 178	28 690	16 063	35 532	17 067	47 771	13 009

Zdroj: (32), (33).

Následující graf znázorňuje vývoj celkových kapitálových příjmů.

Graf 8: Vývoj celkových kapitálových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Na kapitálových příjmech se nejvíce podílejí příjmy z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku a příjmy z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí. Nejvyšších kapitálových příjmů Kraj Vysočina dosáhl v roce 2010, a to především díky příjmům z prodeje ostatního hmotného dlouhodobého majetku kdy Kraj Vysočina prodal zbytné nemovitosti. Naopak nejnižších kapitálových příjmů dosáhl v roce 2016. V roce 2016 došlo oproti roku 2015 ke snížení o 73 %, za snížením stálo snížení příjmů z prodeje ostatních nemovitostí a jejich částí.

Přijaté transfery

Nejvýznamnější položkou příjmů Kraje Vysočina jsou přijaté transfery. Přijaté transfery se na celkových příjmech ve sledovaném období podílejí v rozmezí 55 % - 59 %. Přijaté transfery můžeme rozdělit na investiční transfery a neinvestiční transfery. Neinvestiční transfery kraj využívá k financování provozních potřeb, zatímco investiční transfery slouží k financování konkrétních projektů.

Investiční transfery jsou tvořeny ostatními investičními transfery ze státního rozpočtu, investičními transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, investičními transfery ze státních fondů a dále přijaté investiční transfery od krajů, regionálních rad, cizích států a mezinárodních institucí.

Mezi neinvestiční transfery patří zejména neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu, neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu a ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu. Mezi neinvestiční transfery také patří veškeré neinvestiční transfery přijaté od obcí, krajů, regionálních rad, cizích států a mezinárodních institucí.

V tabulce č. 11 jsou zobrazeny celkové příjmy investičních a neinvestičních transferů.

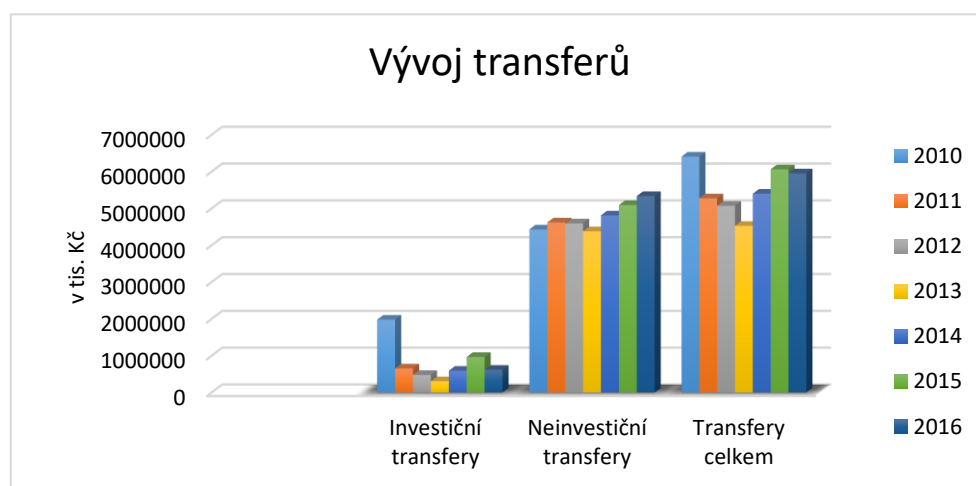
Tabulka 11: Investiční a neinvestiční transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.

Transfery / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Investiční transfery	1 979 652	653 099	478 796	306 730	591 584	966 426	618 386
Neinvestiční transfery	4 429 324	4 621 355	4 593 628	4 528 277	4 811 322	5 094 956	5 336 207
Transfery celkem	6 408 976	5 274 454	5 072 424	4 835 006	5 402 907	6 061 382	5 954 593

Zdroj: (32), (33).

Celkové přijaté transfery se ve sledovaném období drží nad hodnotou 4 mld. Kč. V roce 2010 dosahují přijaté transfery největší hodnoty téměř 6,5 mld. Kč. Neinvestiční transfery zaujímají na celkových transferech podíl ve sledovaném období v rozmezí 69 % - 96 %, a tím představují hlavní položku transferů. Investiční transfery se na celkových transferech podílejí pouze ze 4 % - 31 %. Investiční transfery dosáhly nejvyšší hodnoty v roce 2010, kdy i hodnota celkových transferů byla nejvyšší. Tato hodnota byla ovlivněna investičními transfery přijatými od regionálních rad. Jedná se o transfery na projekty realizované příspěvkovou organizací Vysočina Tourism a dále se jedná o transfery na dopravní stavby, nemocnice a zámky.

V následujícím grafu je zachycen trend vývoje transferů.

Graf 9: Vývoj transferů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

V následující tabulce jsou zaznamenány nejvýznamnější položky investičních a neinvestičních transferů. Tabulka zachycující veškeré položky investičních a neinvestičních transferů je zařazena z důvodu rozsahu v přílohách.

Tabulka 12: Nejvýznamnější přijaté transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Druh transferu/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ostatní investiční transfery ze státního rozpočtu	141 648	45 151	148 615	88 976	197 429	243 604	389 951
Investiční přijaté transfery od regionálních rad	1 819 888	593 900	284 785	178 341	313 368	623 548	225 408
Neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu	74 819	68 363	65 975	65 975	66 160	66 160	68 257
Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu	4 310 412	4 510 526	4 482 304	4 431 105	4 701 656	4 993 164	5 238 738
Transfery celkem	6 408 976	5 274 454	5 072 424	4 835 006	5 402 907	6 061 382	5 954 593

Zdroj:(32), (33).

Ve výše zmíněné tabulce jsou zachyceny nejvýznamnější zdroje, odkud transfery plynou do rozpočtu Kraje Vysočina a hodnota celkových transferů. V celém sledovaném období největší položku přijatých transferů tvoří ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu. Tato položka ve sledovaném období tvoří na celkových transferech podíl v rozmezí 67 % - 97 %. Jedná se o příjmy od Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy. Tyto příjmy jdou na financování nákladů spojených se vzděláváním.

Druhou nejvýznamnější položku tvoří investiční přijaté transfery od regionálních rad. S podílem na celkových transferech 3,6 % - 28 %. Jedná se o transfery na projekty

realizované příspěvkovou organizací Vysočina Tourism a dále se jedná o transfery na dopravní stavby, nemocnice a zámky.

Další významnou položkou přijatých transferů jsou Ostatní investiční přijaté transfery ze státního rozpočtu. Na celkových transferech se podílejí 0,9 % - 6,5 %. Jedná se o investiční přijaté dotace od subjektů zřízených a fungujících podle § 15 - § 17 zákona č. 248/2000 Sb., o podpoře regionálního rozvoje, ve znění zákona č. 138/2006 Sb.

Každým rokem se v rozpočtu Kraje Vysočina objevují neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu na výkon státní správy v rámci zákona o státním rozpočtu České republiky. Hodnota tohoto transferu byla ve sledovaném období v rozmezí 65 975 tis. Kč – 74 819 tis. Kč což představuje zhruba 1% podíl na celkových přijatých transferech.

3.2.2 Výdaje Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016

Výdaje kraje se podle druhového hlediska člení do dvou tříd, a jsou jimi běžné výdaje a kapitálové výdaje. Běžné výdaje (neinvestiční) vynakládány na běžné potřeby v příslušném rozpočtovém roce. Kapitálové výdaje (investiční) jsou ty, které slouží k financování dlouhodobých, zejména investičních potřeb na dobu delší než jedno rozpočtové období.

V následující tabulce jsou výdaje rozděleny na běžné výdaje a kapitálové výdaje.

Tabulka 13: Výdaje Kraje Vysočina dle tříd v letech 2010-2016 v tis. Kč.

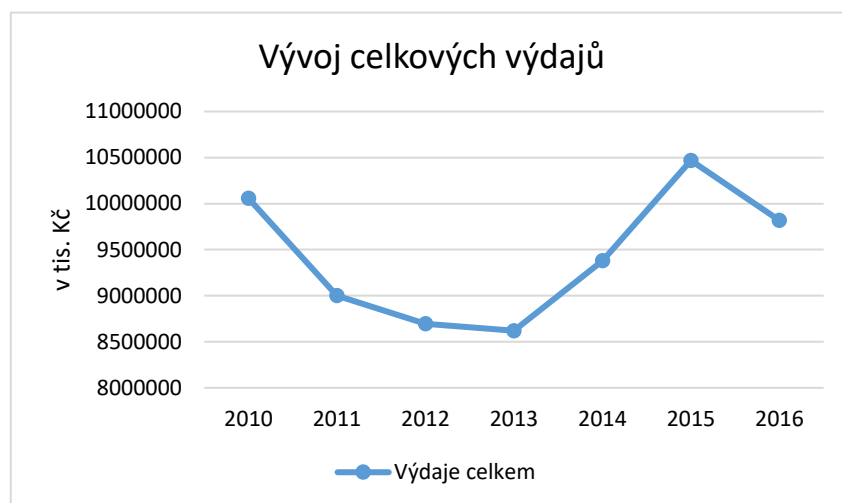
Výdaje / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Běžné výdaje	7 892 606	7 240 186	7 219 931	7 515 568	7 971 327	8 235 865	8 393 129
Kapitálové výdaje	2 165 544	1 759 917	1 473 701	1 104 488	1 409 155	2 233 022	1 426 220
Výdaje celkem	10 058 150	9 000 103	8 693 632	8 620 056	9 380 482	10 468 887	9 819 350

Zdroj: (32), (33).

Do roku 2013 docházelo k meziročnímu snižování celkových výdajů. V roce 2014 došlo k nárůstu celkových výdajů o 8,8 % z důvodů nárůstu jak běžných výdajů tak i kapitálových výdajů. V roce 2015 dochází k dalšímu navýšení, a to o 11,6 %. Opět

za zvýšením stojí navýšení jak běžných výdajů, tak i kapitálových výdajů. V roce 2016 dochází k poklesu celkových výdajů o téměř 7 %.

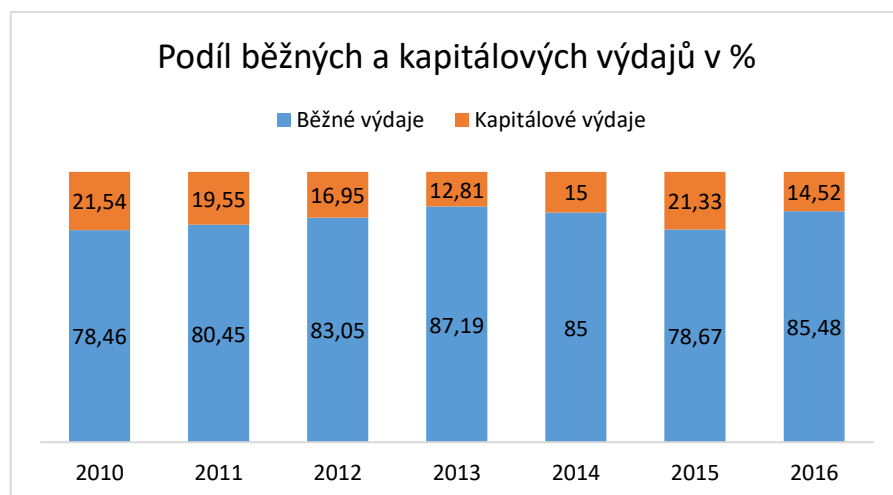
Vývoj celkových výdajů Kraje Vysočina je zachycen v následujícím grafu.

Graf 10: Vývoj celkových výdajů Kraje vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Běžné výdaje dosahují většího podílu na celkových výdajích Kraje Vysočina než kapitálové výdaje. Jedná se o podíl za sledované období v rozmezí 78,46 % - 87,19 %. Kapitálové výdaje se na celkových výdajích podílejí pouze v rozmezí 12,81 % - 21,54 %.

Podíly běžných výdajů a kapitálových výdajů v jednotlivých letech jsou zachyceny v následujícím grafu.

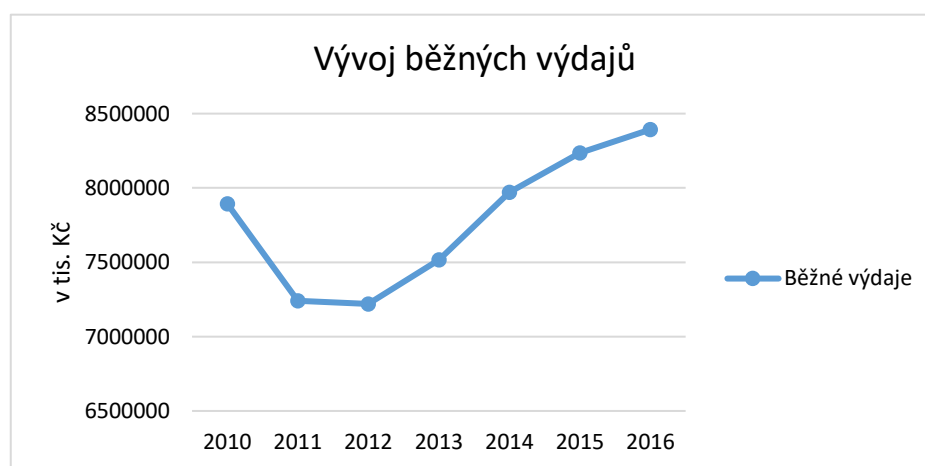
Graf 11: Podíl běžných a kapitálových výdajů Kraje Vysočina (v %).

V následující části budou blíže popsány běžné výdaje a kapitálové výdaje Kraje Vysočina.

Běžné výdaje

Jak už bylo zmíněno, běžné výdaje tvoří většinu výdajů Kraje Vysočina. Do běžných výdajů patří především výdaje na nákup služeb a materiálu, platy zaměstnanců a s tím spojené povinné pojistné, transfery zřízeným příspěvkovým organizacím atd.

V následujícím grafu je zachycen vývoj běžných výdajů Kraje Vysočina za sledované období.

Graf 12: Vývoj běžných výdajů Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Běžné výdaje do roku 2012 klesaly. Od roku 2012 vykazují běžné výdaje vzrůstající charakter. V roce 2013 vzrostly běžné výdaje o 4 %. V roce 2014 došlo k nárůstu běžných výdajů o 6 %. V roce 2015 došlo ke zvýšení běžných výdajů oproti roku 2014 o 3,3 %. V roce 2016 pokračuje pomalejší tempo růstu běžných výdajů a došlo tedy k nárůstu o necelá 2 %.

Tabulka č. 14 zachycuje jednotlivé položky běžných výdajů Kraje Vysočina za sledované období 2010 – 2016.

Tabulka 14: Běžné výdaje Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.

Výdaj / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nákup materiálu	64 073	45 614	23 420	29 911	18 867	31 372	25 698
Nákup služeb	174 193	184 144	187 020	147 824	155 348	173 315	107 442
Nákup vody, paliv a energie	11 212	9 576	9 294	9 569	9 458	8 875	8 274
Ostatní nákupy	82 466	97 901	67 826	70 773	78 200	102 381	98 681
Úroky a ostatní finanční výdaje	8 134	9 737	14 507	10 786	10 383	10 091	9 619
Výdaje související s neinvestičními nákupy	675 763	647 241	648 100	686 666	703 212	718 913	729 645
Neinvestiční půjčené prostředky	52 419	14 490	40 052	51 922	37 982	13 613	8 631
Neinvestiční transfery a související platby do zahraničí	4 541	5 984	4 939	6 712	9 362	8 218	6 688
Neinvestiční transfery obyvatelstvu	23 406	7 946	8 697	12 364	10 586	11 165	10 577
Neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům	3 299 799	2 855 789	300 606	346 157	313 090	425 810	469 666
Neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní	3 252 285	3 116 813	5 686 902	5 898 179	6 374 538	6 473 315	6 657 976
Ostatní neinvestiční výdaje	3 402	2 545	20	414	189	101	174
Odměny za užití duševního vlastnictví	341	323	0	27	211	1 521	1 077
Mzdové náhrady	0	0	51	0	0	0	698
Ostatní platby za provedenou práci	16 612	18 524	18 636	16 887	18 825	17 788	16 028
Platy	162 515	161 807	151 586	164 963	167 341	173 723	176 675
Povinné pojistné na sociální zabezpečení	44 397	44 707	42 240	45 130	63 733	65 663	65 710
Povinné pojistné na veřejné zdravotní pojištění	16 304	16 35	15 461	16 516	16 882	17 370	17 374
Povinné pojistné na úrazové pojištění	704	711	533	718	723	753	763
Ostatní povinné pojistné placené zaměstnavatelem	38	39	41	49	57	48	43
Běžné výdaje celkem	7 892 606	7 240 186	7 219 931	7 515 568	7 971 327	8 235 865	8 393 129

Zdroj: (32), (33).

Největší podíl běžných výdajů Kraje Vysočina představují neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům a neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní. Jedná se především o příspěvky a transfery zřízeným příspěvkovým organizacím v oblasti kultury, sociálních služeb, školství, dopravy, zdravotnictví atd. Ve sledovaném období jde 44 % - 52 % běžných výdajů do oblasti školství a vzdělávání a zhruba 19 % jde ve sledovaném období do oblasti dopravy. V oblasti dopravy jsou nejvýznamnějšími výdaji především: krytí výdajů na úhradu prokazatelných ztrát dopravců na provoz veřejné silniční a železniční dopravy, odstraňování nepovolených reklamních zařízení, zkoušky učitelů výuky a výcviku k řízení motorových vozidel, finanční kontroly dopravců a kontroly STK.

Třetí nejvýznamnější položkou na běžných výdajích Kraje Vysočina jsou výdaje související s neinvestičními nákupy. Jedná se o zaplacené sankce, výdaje na dopravní územní obslužnost, věcné dary, odvody za neplnění povinnosti zaměstnávat zdravotně postižené nebo náhrady zvýšených nákladů spojených s výkonem funkce v zahraničí. Výdaje související s neinvestičními nákupy se na běžných výdajích Kraje Vysočina podílejí v rozmezí 8 % - 9 % za sledovaném období.

Další významnou položkou běžných výdajů Kraje Vysočina je nákup služeb. Tato položka se na celkových běžných výdajích podílí ve sledovaném období zhruba 2 %. Do nákupu služeb spadají poštovní služby, telekomunikační a radiokomunikační služby, služby peněžních ústavů, nájemné, konzultační, poradenské a právní služby, školení a vzdělávání nebo služby zpracování dat.

Další popisovanou položkou jsou platy. Platy se podílejí na běžných výdajích Kraje Vysočina stejně jako nákup služeb zhruba 2 %. Do platů patří platy zaměstnanců v pracovním poměru.

Poslední položkou, která se významněji podílí na běžných výdajích jsou ostatní nákupy. Do ostatních nákupů patří opravy a udržování, programové vybavení, cestovné (jak tuzemské, tak i zahraniční), pohoštění, účastnické poplatky na konferenci nebo nájemné za nájem s právem koupě a na celkových běžných výdajích se podílejí ve sledovaném období zhruba 1 %.

Ostatní položky běžných výdajů Kraje Vysočina se na celkových běžných výdajích podílejí zanedbatelným podílem, a proto zde nejsou dále popsány.

Kapitálové výdaje

Kapitálové výdaje jsou zpravidla jednorázové a slouží k financování investic. Do kapitálových výdajů můžeme zařadit například pořízování hmotného majetku a nehmotného majetku či splátky úvěrů.

V následujícím grafu je zachycen vývoj kapitálových výdajů Kraje Vysočina za sledované období.

Graf 13: Vývoj kapitálových výdajů Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Do roku 2013 kapitálové výdaje meziročně výrazně klesaly. V roce 2014 dochází ke zvratu a k meziročnímu nárůstu kapitálových výdajů o 22 %. V roce 2015 vzrostly kapitálové výdaje o dalších 37 %. Nárůst kapitálových výdajů byl zapříčiněn zvýšením výdajů na pořízení dlouhodobého hmotného majetku, na pořízení dlouhodobého nehmotného majetku dále se zvýšily investiční půjčené prostředky příspěvkovým a podobným organizacím a investiční transfery neziskovým a podobným organizacím. Rok 2016 přináší pokles kapitálových výdajů o 46 %.

Následující tabulka zachycuje jednotlivé položky kapitálových výdajů Kraje Vysočina za sledované období 2010 – 2016.

Tabulka 15: Kapitálové výdaje Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.

Výdaj / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Pořízení dlouhodobého hmotného majetku	1 900 253	1 444 009	1 134 304	939 620	1 028 367	1 739 344	1 012 422
Pořízení dlouhodobého nehmotného majetku	4 325	14 214	40 968	3 833	5 009	34 235	5 024
Pozemky	23 638	11 975	11 305	5 463	8 526	23 612	12 608
Investiční půjčené prostředky neziskovým a podobným organizacím	495	0	0	237	0	0	0
Investiční půjčené prostředky příspěvkovým a podobným organizacím	0	51 141	36 893	4 274	85 564	128 927	44 338
Investiční transfery neziskovým a podobným organizacím	20 785	43 791	27 493	5 669	4 383	12 503	2 395
Investiční transfery obyvatelstvu	200	0	0	0	0	0	142 235
Investiční transfery podnikatelským subjektům	20 997	14 745	6 668	13 468	11 548	10 255	13 046
Investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím	84 917	83 844	115 799	39 117	170 613	190 178	92 769
Investiční transfery veřejným rozpočtům ústřední úrovně	3 415	4 200	3 730	4 501	6 800	6 848	3 400
Investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně	106 520	91 999	96 541	88 306	88 346	87 119	97 983
Kapitálové výdaje celkem	2 165 544	1 759 917	1 473 701	1 104 488	1 409 155	2 233 022	1 426 220

Zdroj: (32), (33).

Nejvýznamnější položkou kapitálových výdajů Kraje Vysočina je položka pořízení dlouhodobého hmotného majetku. Jedná se o pořízení budov, hal, staveb, strojů, přístrojů, zařízení, dopravních prostředků a výpočetní techniky. Ve sledovaném období se položka pořízení dlouhodobého hmotného majetku podílí na celkových kapitálových výdajích podílem 70 % - 85 %.

Druhou nejvýznamnější položkou kapitálových výdajů Kraje Vysočina jsou investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně. Jedná se o investiční transfery obcím a o ostatní investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně. Ve sledovaném období se investiční transfery veřejným rozpočtům územní úrovně podílejí na celkových kapitálových výdajích podílem 3,9 % - 7,9 %.

Položka investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím je poslední významnější položkou kapitálových výdajů. Jedná se o investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím, investiční transfery vysokým školám a o jiné investiční transfery zřízeným příspěvkovým organizacím. Ve sledovaném období se investiční transfery příspěvkovým a podobným organizacím podílejí na celkových kapitálových výdajích podílem 3,5 % - 12,1 %.

Ostatní položky kapitálových výdajů Kraje Vysočina se na celkových kapitálových výdajích podílejí zanedbatelným podílem, a proto zde nejsou dále popsány.

Financování

V tabulce č. 16 jsou zaznamenány jednotlivé operace financování Kraje Vysočina za sledované období 2010 – 2016. Do třídy financování jsou operace zaznamenávány opačným znaménkem než saldo příjmů a výdajů, tedy pokud saldo je kladné, potom financování je záporné, a naopak pokud saldo je záporné, potom financování je kladné.

Tabulka 16: Financování Kraje Vysočina v období 2010 - 2016 v tis. Kč.

Financování / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Krátkodobé přijaté půjčené prostředky	302 424	253 273	0	0	0	0	0
Uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků	-279 191	-224 581	-165 955	0	0	0	0
Změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech	-360 651	-259 195	11 827	-267 444	-300 140	-487 913	-538 174
Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity příjmy	0	0	0	100 446	51 545	1 134	150 557
Aktivní krátkodobé operace řízení likvidity výdaje	0	0	0	-100 446	-51 545	-1 134	0
Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky	391 505	182 366	9 512	214 994	360 158	640 958	29
Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků	-900 206	0	-150 297	-11 609	-269 253	-194 608	-530 839
Dlouhodobé půjčené prostředky	125 000	0	125 000	0	0	0	0
Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků	-24 390	-24 390	-24 390	-24 390	-24 390	-28 423	-38 407
Financování celkem	-745 509	-72 527	-194 305	-88 449	-233 625	-69 985	-956 834

Zdroj (32), (33).

Ve sledovaném období 2010 – 2016 byly skutečné rozpočty Kraje Vysočina přebytkové.

Příjmy Kraje Vysočina převyšovaly k 31.prosinci 2010 výdaje o 745 509. Položka krátkodobé přijaté půjčené prostředky představovala půjčku ze Státního fondu dopravní infrastruktury. Položka uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků představovala vrácení prostředků do Státního fondu dopravní infrastruktury. Změna stavu

krátkodobých prostředků na bankovních účtech – zde se projevil přírůstek finančních prostředků ve výši 360 651 tis. Kč. Položka dlouhodobé přijaté půjčené prostředky představovala převod prostředků z účtu kontokorentního úvěru. Položka uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků představovala vrácení prostředků na účet kontokorentního úvěru ve výši 900 206 tis. Kč. Dlouhodobé půjčené prostředky představovaly přijetí první tranše úvěru od Evropské investiční banky na akce v rámci projektu regionální infrastruktura Kraje Vysočina – kapitola doprava a nemovitý majetek ve výši 83 800 tis. Kč a přijetí první tranše úvěru od Evropské investiční banky na akce v rámci projektu regionální infrastruktura Kraje Vysočina – Pavilon pro matku a dítě v Nemocnici Třebíč ve výši 41 200 tis. Kč. Poslední položkou jsou uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků, které představovaly každoroční splátku jistiny úvěru od Evropské investiční banky.

Skutečná výše financování v roce 2011 byla 75 527 tis. Kč, a to znamená, že i v roce 2011 převyšovaly příjmy nad výdaji. Položka krátkodobé přijaté půjčené prostředky představovala půjčku ze Státního fondu dopravní infrastruktury a položka uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků představovala vrácení prostředků do Státního fondu dopravní infrastruktury. Položka změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech vykazala opět snížení financování, a to ve výši 259 195 tis. Kč. Položka dlouhodobé přijaté půjčené prostředky představovala převod prostředků z účtu kontokorentního úvěru.

I v roce 2012 převyšovaly příjmy nad výdaji. Položka uhrazené splátky krátkodobých přijatých půjčených prostředků představovala opět vrácení prostředků do Státního fondu dopravní infrastruktury. Pouze v roce 2012 došlo k výraznému úbytku finančních prostředků na bankovních účtech ve výši 11 827 tis. Kč. Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky představovaly převod prostředků z účtu kontokorentního úvěru a položka uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků představovala vrácení prostředků na účet kontokorentního úvěru. A položka dlouhodobé půjčené prostředky představovala přijetí úvěru od Evropské investiční banky na akci v rámci projektu regionální infrastruktura Kraje Vysočina – Nemocnice Jihlava ve výši 125 000 tis. Kč.

V roce 2013 převyšují příjmy výdaje o 88 449 tis. Kč. Na položce změna stavu krátkodobých prostředků se projevilo snížení financování ve výši 267 444 tis. Kč.

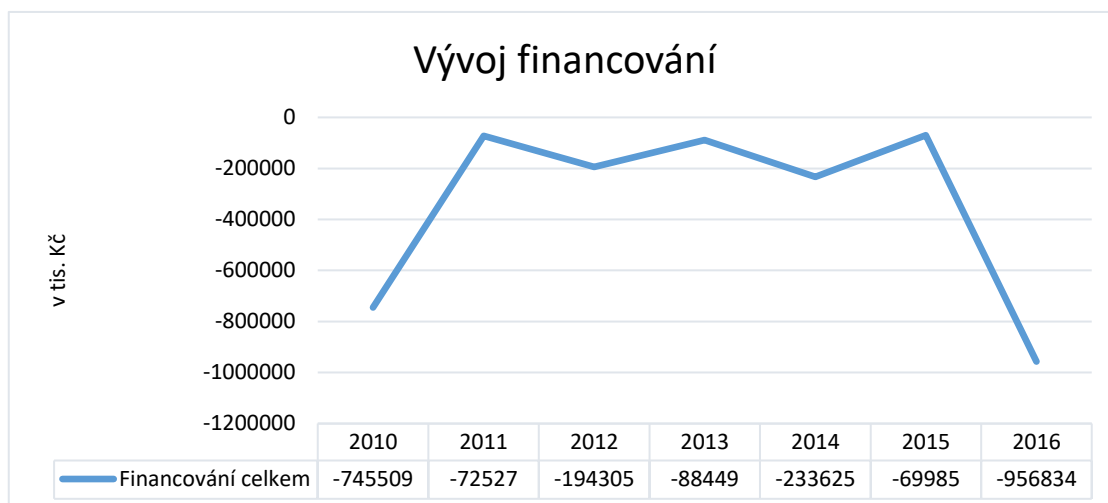
Položky aktivní krátkodobé operace řízení likvidity příjmy a výdaje představovaly příjmy z prodeje cizích nakoupených krátkodobých dluhopisů či akcií na tuzemském finančním trhu pořízených za účelem řízení likvidity. Dlouhodobé přijaté půjčené prostředky a Uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků opět představovaly převod prostředků z účtu kontokorentního úvěru a vrácení prostředků na účet kontokorentního úvěru.

I rok 2014 představoval přebytek příjmů nad výdaji ve výši 233 625 tis. Kč. Došlo opět ke snížení financování na položce změna stavu krátkodobých prostředků ve výši 300 140 tis. Kč. I v roce 2014 došlo k převodu prostředků z účtu kontokorentního úvěru a k vrácení prostředků na účet kontokorentního úvěru.

V roce 2015 převyšují příjmy výdaje o 69 985 tis. Kč. Položka změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech vykazala další snížení financování ve výši 487 913 tis. Kč. U položek dlouhodobé přijaté půjčené prostředky a uhrazené splátky dlouhodobých přijatých půjčených prostředků se jedná opět o převod prostředků z účtu kontokorentního úvěru a o vrácení prostředků na účet kontokorentního úvěru.

I poslední sledovaný rok vykázal přebytek příjmů nad výdaji ve výši 956 834 tis. Kč. Další snížení vykazala položka změna stavu krátkodobých prostředků na bankovních účtech, a to ve výši 538 174 tis. Kč. V roce 2016 došlo k navýšení splátky jistiny úvěru od Evropské investiční banky z původních 28 423 tis. Kč na 38 407 tis. Kč.

Graf č. 14 zachycuje vývoj financování Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Graf 14: Financování Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

V následující části diplomové práce bude popsána zadluženost Kraje Vysočina.

3.3 Zadluženost Kraje Vysočina

Tabulka č. 17 zaznamenává vývoj zadluženosti krajů v České republice za poslední tři roky. Jedná se o dluh krajů včetně dluhu jimi zřízených příspěvkových organizací. Dle výpočtu zadluženosti se Kraj Vysočina řadí mezi méně zadlužené kraje v České republice. V roce 2016 patří Kraj Vysočina mezi čtyři nejméně zadlužené kraje společně s krajem Plzeňským, Jihočeským a Královéhradeckým.

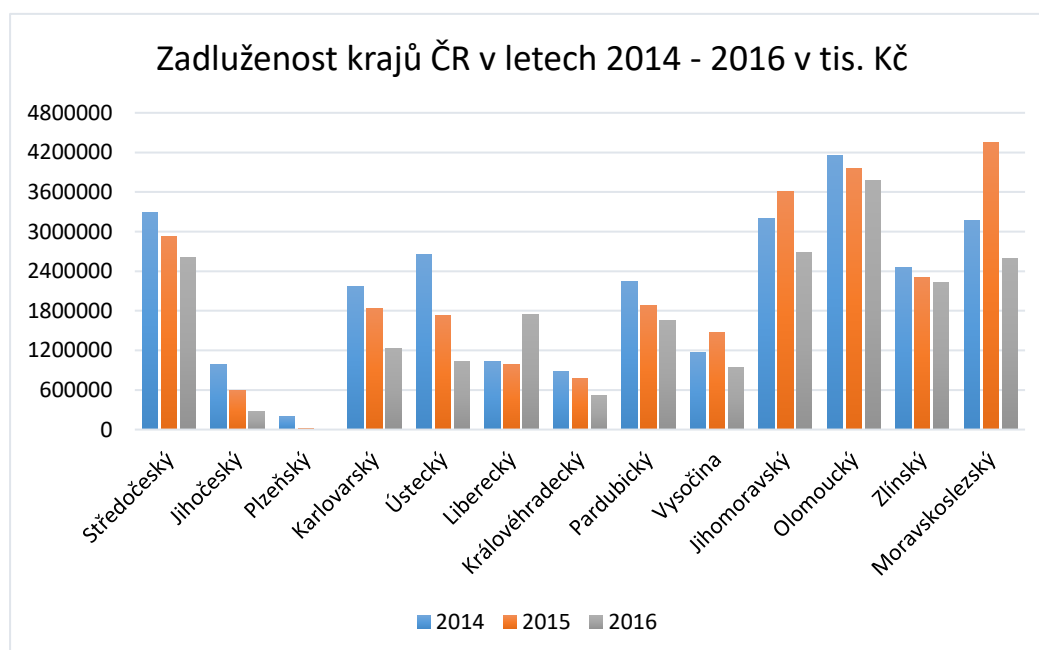
Většině krajů se dařilo meziročně svůj dluh snižovat vyjma kraje Libereckého, u kterého se dluh v roce 2016 zvýšil o 78,7 %, Kraje Vysočina, u kterého se dluh v roce 2015 zvýšil o 26 %, ale následně v roce 2016 dochází ke snížení dluhu o 37 %. Poslední kraj, u kterého se navýšil meziročně dluh je kraj Moravskoslezský. V roce 2015 se v tomto kraji navýšil dluh o 36,8 %.

I v Kraji Vysočina došlo v roce 2015 k navýšení dluhu. Ze závěrečných účtů není patrné, že by kraj získal nový úvěr od Evropské investiční banky. K 31.12.2015 nebyla splacena hodnota kontokorentního úvěru, jehož zůstatek byl 782 221 tis. Kč.

Tabulka 17: Zadluženost krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací České republiky v letech 2014 – 2016 (v tis. Kč).

Kraj / Rok	2014	2015	2016
Středočeský	3 288 687	2 924 855	2 609 060
Jihočeský	986 789	595 934	279 939
Plzeňský	196 875	21 644	8 234
Karlovarský	2 173 264	1 839 063	1 223 683
Ústecký	2 651 383	1 727 017	1 038 862
Liberecký	1 023 888	978 672	1 749 069
Královéhradecký	880 134	776 138	511 345
Pardubický	2 247 811	1 884 778	1 649 606
Vysočina	1 169 655	1 478 041	942 648
Jihomoravský	3 197 232	3 600 442	2 685 581
Olomoucký	4 160 251	3 958 311	3 771 310
Zlínský	2 461 863	2 302 325	2 225 539
Moravskoslezský	3 175 012	4 345 253	2 598 784
Celkem	27 612 847	26 432 475	21 293 661

Zdroj: (23)

Graf 15: Vývoj zadluženosti krajů v ČR v letech 2014 - 2016 (v tis. Kč).

Z grafu je patrné, že v roce 2014 byla nejvyšší zadluženost v kraji Olomouckém. V roce 2015 je nevyšší zadluženost v kraji Moravskoslezském a v roce 2016 má nejvyšší zadluženost opět kraj Olomoucký. Naopak nejnižší zadluženost má po všechny 3 roky kraj Plzeňský kdy v roce 2016 byla jeho zadluženost 8 234 tis. Kč. V roce 2014 a 2015 je Kraj Vysočina 5. nejméně zadluženým krajem a v roce 2016 je 4. nejméně zadluženým krajem v České republice.

Tabulka 18: Počet obyvatel a zadluženost na 1 obyvatele v letech 2014 – 2016.

	Počet obyvatel k 31.12.2014	Zadluženost na 1 obyvatele	Počet obyvatel k 31.12.2015	Zadluženost na 1 obyvatele	Počet obyvatel k 31.12.2016	Zadluženost na 1 obyvatele
Středočeský	1 315 299	2 500,33	1 326 857	2 204,34	1 338 982	1 948,54
Jihočeský	637 300	1 548,39	637 834	934,30	638 782	438,23
Plzeňský	575 123	342,31	576 635	37,53	578 629	14,23
Karlovarský	299 293	7 261,32	297 804	6 175,41	296 749	4 123,62
Ústecký	823 972	3 217,80	822 850	2 098,82	821 377	1 264,78
Liberecký	438 851	2 333,11	439 639	2 226,08	440 636	3 969,41
Královéhradecký	551 590	1 595,63	551 421	1 407,52	550 804	928,36
Pardubický	516 372	4 353,08	516 149	3 651,61	517 087	3 190,19
Vysočina	509 895	2 293,91	509 475	2 901,10	509 852	1 848,86
Jihomoravský	1 172 853	2 726,02	1 175 023	3 064,14	1 178 812	2 278,20
Olomoucký	635 711	6 544,24	634 720	6 236,31	633 925	5 949,14
Zlínský	585 261	4 206,43	584 676	3 937,77	583 698	3 812,82
Moravskoslezský	1 217 676	2 607,43	1 213 311	3 581,31	1 209 879	2 147,97
Celkem	9 279 196	-	9 286 394	-	9 299 212	-

Vlastní výpočty na základě (23), (34).

Tabulka č. 18 zachycuje zadluženost krajů v letech 2014 – 2016 přepočtenou na jednoho obyvatele.

Nejvyšší dluh na jednoho obyvatele byl v roce 2014 v kraji Karlovarském, a to ve výši 7 261,32 Kč. Karlovarský kraj sice patří k méně zadluženým krajům, ale má nejmenší počet obyvatel, a tím je ovlivněn dluh na jednoho obyvatele. V následujících letech je výše dluhu na jednoho obyvatele v Karlovarském kraji na druhém místě hned za krajem Olomouckým.

V roce 2015 a 2016 má největší zadluženost na jednoho obyvatele kraj Olomoucký, a to ve výši 6 236,31 Kč v roce 2015 a ve výši 5 949,14 Kč v roce 2016. Olomoucký kraj je kromě roku 2015 nejzadluženějším krajem. Olomoucký kraj má sice oproti kraji Karlovarskému dvojnásobně více obyvatel, ale zároveň má i dvojnásobně vyšší dluh.

Ačkoli je v roce 2015 nejzadluženějším krajem kraj Moravskoslezský, tak zadluženost na jednoho obyvatele je ve výši 3 581,31 Kč. Výše tohoto dluhu je ovlivněna vysokým počtem obyvatel v tomto kraji.

V Kraji Vysočina se dluh na jednoho obyvatele pohybuje v rozmezí 1 848,86 Kč – 2 901,10 Kč. Kraj Vysočina se se svým počtem obyvatel řadí mezi 3. nejméně zalidněný kraj v České republice. Zalidněnost v kraji se odráží i na přepočtu zadluženosti kraje na jednoho obyvatele. V roce 2014 se Kraj Vysočina se svou zadlužeností na jednoho obyvatele řadí mezi 4 nejméně zadlužené kraje v České republice. V roce 2015 se řadí se zadluženosti na jednoho obyvatele mezi 6 nejméně zadlužených krajů a v roce 2016 mezi 5 nejméně zadlužených krajů.

Úvěry Kraje Vysočina

Při stanovení jednotlivých úvěrů, jejich zůstatků, splátek a úroků vycházíme ze závěrečných účtů Kraje Vysočina.

Kraj Vysočina má ve sledovaném období dva dlouhodobé úvěry. Oba dlouhodobé úvěry získal od Evropské investiční banky na realizaci projektu Regionální infrastruktura Vysočiny A (souvislé opravy silnic II. a III. třídy) a na realizaci projektu Regionální infrastruktura Vysočiny B (investiční akce realizované krajem Vysočina). Kraji z uzavřených smluv o poskytnutých úvěrech plynou povinnosti splácení jistiny a úroků z úvěru.

První úvěrovou smlouvu na 500 mil. Kč schválilo zastupitelstvo kraje 11. července 2006. Čerpání úvěru bylo určeno na projekt Regionální infrastruktura v kraji Vysočina A (dále Projekt A). Úvěr byl čerpán na souvislé opravy povrchů komunikací, které jsou ve vlastnictví Kraje Vysočina. Čerpání tohoto úvěru proběhlo ve dvou tranších, a to k 15.9.2006 v částce 150 mil. Kč a k 15.6.2007 v částce 350 mil. Kč. V úvěrové smlouvě bylo dohodnuto úročení úvěru tzv. variabilní úrokovou sazbou s variabilní

odchylkou, která je interní sazbou Evropské investiční banky, a která se mění každé čtvrtletí. Její výše ke konci roku 2016 činila 0,42 % p.a.

Splátky úvěru (jistiny i úroky) probíhají v pololetních splátkách vždy k 15.3. a 15.9. Úhrada úroků z úvěru byla zahájena už v roce 2007. Doposud bylo celkem zapláceno z rozpočtu Kraje Vysočina na úrocích 68 683 956,26 Kč. Úhrada jistiny je prováděna od roku 2008 – pravidelné pololetní splátky jsou ve výši 12 195 121,96 Kč. K 31.12.2016 činily splátky jistiny celkem 207 317 073,32 Kč. Pro další období zbývá uhradit nesplacenou část úvěru, která činí 292 682 926,68 Kč. Poslední splátka úvěru by měla být v roce 2028 ve výši 24 390 243,92 Kč (tedy 2 pololetní splátky ve výši 12 195 121,96 Kč) (33).

V tabulce č. 19 je zaznamenáno čerpání úvěru od Evropské investiční banky a vývoj splátek do roku 2016.

Tabulka 19: Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2006 a jeho splácení

	Tranše	Splátka jistiny	Konečný zůstatek
2006	150 000 000	0	150 000 000
2007	350 000 000	0	500 000 000
2008	0	12 195 121,96	487 804 878
2009	0	24 390 243,92	463 414 634
2010	0	24 390 243,92	439 024 390
2011	0	24 390 243,92	414 634 146
2012	0	24 390 243,92	390 243 902
2013	0	24 390 243,92	365 853 658
2014	0	24 390 243,92	341 463 415
2015	0	24 390 243,92	317 073 171
2016	0	24 390 243,92	292 682 927
2017	0	24 390 243,92	268 292 683
2018	0	24 390 243,92	243 902 439
2019	0	24 390 243,92	219 512 195
2020	0	24 390 243,92	195 121 951
2021	0	24 390 243,92	170 731 707
2022	0	24 390 243,92	146 341 463
2023	0	24 390 243,92	121 951 219
2024	0	24 390 243,92	97 560 975
2025	0	24 390 243,92	73 170 731
2026	0	24 390 243,92	48 780 487
2027	0	24 390 243,92	24 390 244
2028	0	24 390 243,92	0

Vlastní výpočty na základě (33)

Z tabulky je patrné, že úvěr bude splacen v roce 2028.

Druhá úvěrová smlouva (dále Projekt B) byla schválena zastupitelstvem Kraje Vysočina

22. června 2010. Projekt B zahrnuje následující akce:

- Oprava mostu Havlíčkův Brod,
- Rekonstrukce komunikace Dolní Krupá,
- Výstavba tělocvičny Gymnázium Chotěboř,

- Rekonstrukce kuchyně a domu mládeže Střední škola řemesel a služeb Moravské Budějovice,
- Rekonstrukce areálu Helenín,
- Nemocnice Jihlava – pavilón urgentní a intenzivní péče,
- Nemocnice Třebíč – pavilón pro matku a dítě.

V roce 2010 proběhlo čerpání první tranše úvěru ve výši 125 mil. Kč. V roce 2011 měla proběhnout druhá tranše úvěru ve výši 375 mil. Kč nakonec však nebyla žádná tranše realizována. Dohodnuté splátky jistiny i úroků probíhají v pololetních stejnoměrných splátkách vždy k 15.3. a 15.9. Ve smlouvě byla sjednána pevná úroková sazba, ve výši 3,231 % p. a. (doba fixace 15 let).

V roce 2012 došlo k čerpání druhé tranše úvěru ve výši 125 mil. Kč. Dohodnuté splátky jistiny i úroků probíhají ve čtvrtletních stejnoměrných splátkách vždy k 15.3., 15.6., 15.9. a 15.12. Ve smlouvě byla sjednána pevná úroková sazba ve výši 3,554 % p. a. (doba fixace 15 let).

K 31.12.2016 byly zaplacený úroky ve výši 45 357 543,87 Kč a jistina ve výši 18 049 155,12 Kč. Nesplacený zůstatek úvěru k 31.12.2016 činí 231 950 844,88 Kč (33).

V následující tabulce je zaznamenán průběh splátek úvěru. Obě tranše jsou plánované se splatností na 15 let. Tranši čerpanou v roce 2010 začal Kraj Vysočina splácet v roce 2015 a poslední splátka bude v roce 2030. Tranši čerpanou v roce 2012 začal Kraj Vysočina splácet v roce 2016 a poslední splátka bude v roce 2031.

Tabulka 20: Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2010 a jeho splácení.

	Tranše	Splátka jistiny tranše I.	Konečný zůstatek tranše I.	Splátka jistiny tranše II.	Konečný zůstatek tranše II.
2010	125 000 000	0	125 000 000	0	0
2011	0	0	125 000 000	0	0
2012	125 000 000	0	125 000 000	0	125 000 000
2013	0	0	125 000 000	0	125 000 000
2014	0	0	125 000 000	0	125 000 000
2015	0	4 032 258,06	120 967 741,94	0	125 000 000
2016	0	8 064 516,12	112 903 225,82	5 952 381	119 047 619
2017	0	8 064 516,12	104 838 709,70	7 936 508	111 111 111
2018	0	8 064 516,12	96 774 193,58	7 936 508	103 174 603
2019	0	8 064 516,12	88 709 677,46	7 936 508	95 238 095
2020	0	8 064 516,12	80 645 161,34	7 936 508	87 301 587
2021	0	8 064 516,12	72 580 645,22	7 936 508	79 365 079
2022	0	8 064 516,12	64 516 129,10	7 936 508	71 428 572
2023	0	8 064 516,12	56 451 612,98	7 936 508	63 492 064
2024	0	8 064 516,12	48 387 096,86	7 936 508	55 555 556
2025	0	8 064 516,12	40 322 580,74	7 936 508	47 619 048
2026	0	8 064 516,12	32 258 064,62	7 936 508	39 682 540
2027	0	8 064 516,12	24 193 548,50	7 936 508	31 746 032
2028	0	8 064 516,12	16 129 032,38	7 936 508	23 809 524
2029	0	8 064 516,12	8 064 516,26	7 936 508	15 873 016
2030	0	8 064 516,12	0	7 936 508	7 936 508
2031	0	0	0	7 936 508	0

Vlastní výpočty na základě (33).

Z tabulky č. 20 a 19 je patrné, že Kraj Vysočina by se mohl definitivně zbavit zadlužení v podobě úvěrů od Evropské investiční banky až v roce 2031. Aby kraj byl i po roce 2031 bez zadlužení nesmělo by zastupitelstvo kraje v následujících letech schválit další úvěr od Evropské investiční banky nebo od jiného peněžního ústavu, což je málo pravděpodobné.

Kraj Vysočina nečerpá pouze úvěry od Evropské investiční banky, ale využívá také kontokorentního úvěru. Dne 17.5.2005 se zastupitelstvo kraje usneslo a uzavřelo s Volksbank, a.s. Jihlava smlouvu o kontokorentním úvěru ve výši 100 mil. Kč. V roce 2008 schválilo zastupitelstvo dodatek smlouvy, a tím zvýšil kontokorentní úvěr na 450 mil. Kč s tím, že pro čerpání nového úvěrového rámce byl zřízen samostatný bankovní účet, z něhož může převádět kraj prostředky na jakýkoli jiný účet kraje. Tento účet je zároveň zahrnut do systému úročení tzv. cash pooling (shrnutí zůstatků určených účtů do jednoho úročení), tudíž v případě kladných zůstatků ostatních účtů v tomto systému nebudou debetní úroky kontokorentního účtu účtovány. V roce 2009 zastupitelstvo schválilo další dodatek a tím byl navýšen úvěrový rámec na 1 miliardu. Kraj začal čerpat kontokorentní úvěr 27.11.2009. Možnost čerpat kontokorentní úvěr je především svázána s financováním a předfinancováním evropských projektů (33).

V následující tabulce je zaznamenán průběh využívání kontokorentního úvěru.

Tabulka 21: Vývoj kontokorentního úvěru (v tis. Kč).

Rok	Stav k 31.12.
2009	508 701
2010	0
2011	182 366
2012	41 580
2013	244 966
2014	335 871
2015	782 221
2016	251 411

Zdroj: (33).

K 31.12.2009 byl stav kontokorentního úvěru ve výši 508 701 tis. Kč. Do konce roku 2010 byla kontokorentní úvěr splacen v celé výši. Kontokorentní úvěr byl splacen z dotací přijatých na zvláštní účty evropských projektů. V roce 2010 byl kontokorentní úvěr využíván pro financování evropských projektů.

V roce 2011 začal Kraj Vysočina čerpat kontokorentní úvěr za účelem předfinancování a spolufinancování evropských projektů. V roce 2011 nebyl úvěr splacen.

V průběhu roku 2012 kraj čerpal a splácel kontokorentní úvěr z dotací přijatých za realizované projekty. K 31.12.2012 byl zůstatek kontokorentního úvěru ve výši 41 580 tis. Kč. Kontokorentní úvěr je úročen sazbou 3M PRIBOR, ale jelikož zůstatek kontokorentního účtu je sčítán se zůstatky běžných účtů Kraje Vysočina, které byly vždy vyšší než nesplacený kontokorent, tak proto nebyly debetní úroky v roce 2012 vykázány.

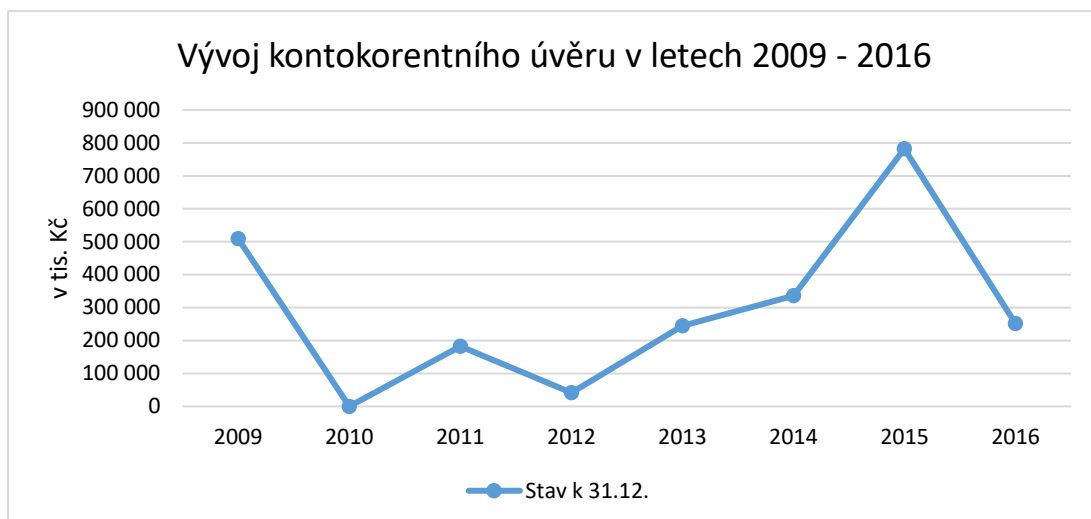
Během roku 2013 byl kontokorentní úvěr čerpán na realizované projekty spolufinancované z prostředků Evropské Unie. Na konci roku 2013 zůstal nesplacený zůstatek kontokorentního úvěru ve výši 244 966 tis. Kč. I v tomto roce nebyly vykázány debetní úroky, jelikož zůstatky běžných účtů byly vyšší než nesplacený kontokorent.

Během roku 2014 směřoval příjem z dotací za realizované evropské projekty částečně na splátky kontokorentního úvěru ve výši 269 253 tis. Kč, ale zároveň došlo k novému čerpání úvěru ve výši 360 158 tis. Kč. Na konci roku 2014 činil nesplacený zůstatek úvěru 335 871 tis. Kč. Součet zůstatků běžných účtů Kraje Vysočina byl i v roce 2014 vyšší než nesplacený kontokorent, proto debetní úroky z tohoto úvěru nebyly v roce 2014 hrazeny.

V roce 2015 došlo k významnému čerpání kontokorentního úvěru zejména z důvodu ukončování financování projektů plánovacího období 2007 až 2013, a proto zůstatek k 31.12.2015 byl 782 221 tis. Kč. Ani v roce 2015 nebyly hrazeny debetní úroky z tohoto úvěru.

V roce 2016 docházelo k významnému splácení kontokorentního úvěru – zejména z důvodu přijetí dotací na ukončené projekty plánovacího období 2007 až 2013, a proto zůstatek k 31.12.2016 byl 251 411 tis. Kč. V roce 2016 opět nedošlo ke hrazení úroků z kontokorentního úvěru (33).

V grafu č. 16 je zachycen vývoj kontokorentního úvěru v letech 2009 – 2016.

Graf 16: Vývoj kontokorentního úvěru v letech 2009 – 2016 (v tis. Kč)

Ukazatel celkové zadluženosti

Pomocí ukazatele celkové zadluženosti poměříme cizí kapitál k celkovým aktivům. Ministerstvo financí České republiky pro tento ukazatel stanovilo doporučenou hodnotu, která je stanovena na 25 %.

V následující tabulce je zaznamenán výpočet celkové zadluženosti Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Tabulka 22: Výpočet celkové zadluženosti Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Rok / Ukazatel	Cizí kapitál (v tis. Kč)	Celková aktiva (v tis. Kč)	Celková zadluženost (v %)
2010	1 326 675	8 197 835	16,18
2011	1 518 044	6 673 157	22,75
2012	1 481 644	6 709 204	22,08
2013	1 429 608	6 756 190	21,16
2014	1 648 058	7 446 474	22,13
2015	1 982 276	9 215 566	21,51
2016	1 624 321	8 927 877	18,19

Vlastní výpočty na základě (32).

Z tabulky je patrné, že Kraj Vysočina hranici celkové zadluženosti ve sledovaném období nepřekročil. Nejvyšší hodnoty dosahuje celková zadluženost v roce 2011, a to 22,75 %.

V tomto roce došlo k navýšení cizího kapitálu např. z důvodu nesplacení kontokorentního úvěru. Naopak nejnižší hodnota byla v roce 2010 kdy i hodnota cizího kapitálu byla nejnižší, jelikož byl ke konci roku splacen kontokorentní úvěr.

Ukazatel celkové likvidity

Pomocí ukazatele celkové likvidity poměříme oběžná aktiva ke krátkodobým dluhům. Ministerstvo financí České republiky pro tento ukazatel stanovilo doporučenou hodnotu, která by neměla klesnout pod hodnotu 1.

V následující tabulce je zaznamenán výpočet celkové likvidity Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Tabulka 23: Výpočet celkové likvidity v letech 2010 – 2016.

Rok / Ukazatel	Oběžná aktiva (v tis. Kč)	Krátkodobé závazky (v tis. Kč)	Celková likvidita
2010	1 070 137	762 650	1,40
2011	1 469 144	796 044	1,85
2012	1 619 924	285 931	5,67
2013	1 592 881	225 267	7,07
2014	1 993 995	307 648	6,48
2015	2 852 885	239 567	11,91
2016	3 024 698	231 173	13,08

Vlastní výpočty na základě (32).

Celková likvidita Kraje Vysočina se v letech 2010 – 2016 pohybovala v rozmezí 1,4 – 13,08. Můžeme si všimnout, že meziročně docházelo ke zvyšování hodnoty celkové likvidity. Zvyšování celkové likvidity je způsobeno meziročním navyšováním oběžných aktiv a zároveň snižováním krátkodobých závazků. Hodnoty celkové likvidity ve sledovaném období neklesly pod doporučovanou hodnotu. Je tedy zřejmé, že Kraj Vysočina je schopen plnit své krátkodobé závazky a tím se nedostává do platební neschopnosti.

Ukazatel dluhové služby

Dluhová služba zahrnuje v jednotlivých letech splátky jistiny dluhu, záruky dlužníka za úvěr, úroky a splátky půjček v jednotlivých letech, které kraj poskytl. Ukazatel dluhové služby udává podíl dluhové služby na dluhové základně. Podle Ministerstva financí České republiky by tento podíl neměl přesáhnout hranici 30 %.

V následující tabulce je zaznamenán výpočet ukazatele dluhové služby Kraje Vysočina za období 2010 – 2017.

Tabulka 24: Výpočet ukazatele dluhové služby v letech 2010 - 2017 (v tis. Kč).

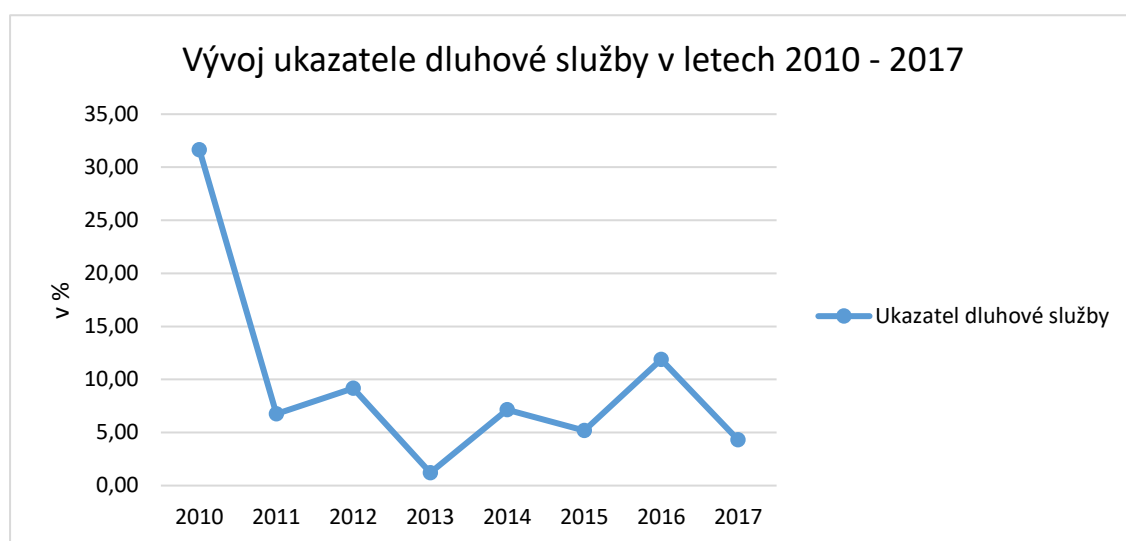
Položka / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017
Daňové příjmy	3 531 552	3 435 530	3 451 595	3 546 059	3 741 043	3 950 802	4 463 632	4 883 186
Nedaňové příjmy	296 952	333 955	347 853	291 908	453 091	478 917	344 950	355 403
Přijaté dotace - finanční vztah	0	68 363	65 975	65 975	66 160	66 160	68 257	72 986
Dluhová základna	3 828 504	3 837 848	3 865 423	3 903 942	4 260 294	4 495 879	4 876 839	5 311 575
Úroky	8 099	9 707	13 408	11 255	10 376	10 065	9 598	8 933
Splátky jistin a dluhopisů	1 203 797	248 981	340 652	36 009	293 653	223 038	569 249	220 323
Splátky leasingu	0	0	0	0	0	0	0	0
Dluhová služba	1 211 896	258 688	354 060	47 264	304 029	233 103	578 847	229 256
Ukazatel dluhové služby	31,65 %	6,74 %	9,16 %	1,21 %	7,14 %	5,18 %	11,87 %	4,32 %

Vlastní výpočty na základě (32).

Položka přijaté dotace – finanční vztah zahrnuje položky 4112 a 4212 v případě Kraje Vysočina je to pouze položka 4112 Neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu. Dluhová základna je součtem Daňových příjmů, Nedaňových příjmů a Přijatých dotací – finanční vztah. Dluhová služba je součtem Úroků, Splátek jistin a dluhopisů a Splátek leasingu. Ukazatel dluhové služby se poté vypočítá jako podíl dluhové služby a dluhové základy.

Položka splátky leasingů je ve sledovaném období nulová, jelikož Kraj Vysočina neuzavřel žádnou leasingovou smlouvu. Položka splátky jistin a dluhopisů zahrnuje splátky kontokorentního úvěru, splátky úvěru od Evropské investiční banky a vrácení prostředků do Státního fondu dopravní infrastruktury.

Kromě roku 2010 má Kraj Vysočina nízké hodnoty ukazatele dluhové služby. V roce 2011 – 2017 se ukazatel pohybuje v rozmezí 1,21 % - 11,87 %. Hodnota ukazatele v roce 2010 byla ovlivněna výší splátek jistin jednalo se především o splátku kontokorentního úvěru ve výši 900 206 tis. Kč.

Graf 17: Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2010 - 2017 (v %).

Čistý provozní výsledek a krytí dluhové služby

Když od běžných příjmů odečteme běžné výdaje získáme čistý provozní výsledek, tj. budoucí zdroj pro novou dluhovou službu. Podíl čistého provozního výsledku a dluhové služby nám říká kolikrát je kraj schopen krýt svou dluhovou službu z čistého provozního výsledku. Hodnota tohoto podílu by měla být vyšší než 1. Pokud by hodnota byla nižší než 1 musel by kraj svůj dluh krýt kapitálovými příjmy (prodejem majetku nebo přijetím dalšího úvěru) (1).

V tabulce č. 25 je uveden výpočet čistého provozního výsledku a jeho podílu k dluhové službě Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016.

Tabulka 25: Podíl provozního výsledku k dluhové službě v letech 2010 - 2016 (v tis. Kč).

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Běžné příjmy	7 960 876	8 056 885	8 045 223	8 074 336	8 552 365	9 045 758	9 799 839
Běžné výdaje	7 892 606	7 240 186	7 219 931	7 515 568	7 971 327	8 235 865	8 393 129
Čistý provozní výsledek	68 270	816 699	825 292	558 768	581 038	809 893	1 406 710
Dluhová služba	1 211 896	258 688	354 060	47 264	304 029	233 103	578 847
Podíl provozního výsledku k dluhové službě	0,06	3,16	2,33	11,82	1,91	3,47	2,43

Vlastní výpočty na základě (32).

Pod zmíněnou hranici se Kraj Vysočina dostal pouze v roce 2010. V tomto roce dosahovala dluhová služba hodnoty 1 211 896 a tím zapříčinila nízkou hodnotu tohoto ukazatele. Hodnota dluhové služby v roce 2010 byla ovlivněna výší splátek jistin jednalo se především o splátku kontokorentního úvěru ve výši 900 206 tis. Kč. Ve zbývajících letech se pohybuje podíl provozního výsledku k dluhové službě nad doporučenou hodnotou, a tedy Kraj Vysočina je schopen krýt svou dluhovou službu z čistého provozního výsledku.

Rozpočtová odpovědnost

Podle zákona č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti by neměla zadluženost územně samosprávných celků přesáhnout 60 % průměru jejich celkových příjmů za poslední čtyři roky. Pokud se tak stane, musí kraje celkovou výší svého dluhu začít snižovat o 5 % z rozdílu mezi výší svého dluhu a 60 % průměru svých příjmů za poslední čtyři rozpočtové roky. Zákon má i korekční mechanismus – tomu kraji, který nebude mít svůj rozpočet navržený tak, aby se jeho dluh každoročně snížil nejméně o 5 % rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru jejich ročních příjmů, stát pozastaví převod podílu z výnosu některých daní (např. DPH, daň z příjmů právnických osob bez daně placené územně samosprávným celkem), který kraji náleží z rozpočtového určení daní.

Tabulka 26: Rozpočtová odpovědnost v letech 2013 – 2017 (v tis. Kč).

Ukazatel / Rok	2013	2014	2015	2016	2017
Příjmy celkem	8 708 505	9 614 107	10 538 872	10 776 184	11 716 901
Průměr za 4 roky	9 368 182	9 070 794	9 437 355	9 909 417	10 661 516
Dluh celkem	860 819	927 334	1 345 262	776 045	555 735
Podíl dluhu k průměru příjmů	9 %	10 %	14 %	8 %	5 %

Vlastní výpočty na základě (32).

V tabulce č. 26 je zaznamenán výpočet rozpočtové odpovědnosti. Celkový dluh Kraje Vysočina dosahuje nízkých hodnot – celková zadluženost kraje by neměla přesáhnout 60 % průměru jejich celkových příjmů za poslední čtyři roky. Z tabulky je patrné, že Kraj Vysočina nemá problém toto kritérium splnit, jelikož podíl dluhu k průměru příjmů se pohybuje v rozmezí 5 % - 14 %.

3.4 Celkové zhodnocení hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina

Kraj Vysočina plánoval rozpočet v období 2010 – 2016 vždy přebytkový. I skutečné rozpočty dosahovaly ve sledovaném období přebytků. Z toho můžeme říci, že Kraj Vysočina sestavuje rozpočet uvážlivě.

Celkové příjmy Kraje Vysočina do roku 2013 klesají a od roku 2014 se pomalu meziročně navyšují. Nejvyšší příjmy jsou v roce 2010 v tomto roce proběhlo čerpání první tranše úvěru ve výši 125 milionů Kč. Celkové příjmy Kraje Vysočina se skládají z daňových příjmů, nedaňových příjmů, kapitálových příjmů a z přijatých transferů. V celém sledovaném období tvoří nejvyšší podíl na celkových příjmech přijaté transfery, a naopak nejmenší podíl na celkových příjmech mají kapitálové příjmy.

Největší podíl na daňových příjmech má příjem daně z přidané hodnoty a dále jsou to podíly na celostátním hrubém výnosu daně z příjmů právnických osob a podíly na celostátním hrubém výnosu daně z příjmů fyzických osob ze závislé činnosti a funkčních požitků a příjme z daně z příjmu fyzických osob z kapitálových výnosů.

Nejvýznamnějšími položkami nedaňových příjmů jsou: splátky půjčených prostředků od zřízených a podobných subjektů, odvody přebytků organizací s přímým vztahem, příjmy z pronájmu ostatních nemovitostí a jejich částí, platby za odebrané množství podzemní vody a ostatní nedaňové příjmy.

Kapitálové příjmy se na celkových příjmech podílejí zhruba 0,12 % - 5,24 %. Nejvyšší kapitálové příjmy jsou v roce 2010, a to především díky příjmům z prodeje zbytných nemovitostí.

Přijaté transfery dosahují nejvyšší hodnoty v roce 2010. V tomto roce získal kraj investiční transfery na projekty realizované příspěvkovou organizací Vysočina Tourism a dále se jedná o transfery na dopravní stavby, nemocnice a zámky.

Stejně jako celkové příjmy i celkové výdaje do roku 2013 klesají v roce 2014 a 2015 dochází k růstu a v roce 2016 opět poklesly. Běžné výdaje jsou hlavní složkou celkových výdajů a tvoří zhruba 78,46% - 87,19% podíl na celkových příjmech.

Nejvýznamnější položkou běžných výdajů jsou neinvestiční transfery soukromoprávním subjektům a neinvestiční transfery veřejnoprávním subjektům a mezi peněžními fondy téhož subjektu a platby daní.

U kapitálových výdajů je nejvýznamnější položka pořízení dlouhodobého hmotného majetku kdy se jedná o pořízení budov, hal, staveb, strojů, přístrojů, zařízení, dopravních prostředků a výpočetní techniky.

Kraj Vysočina ve sledovaném období čerpal dva úvěry od Evropské investiční banky a také využíval kontokorentní úvěr. Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2006, který je určený na projekt Regionální infrastruktura v kraji Vysočina A bude splacen v roce 2028. Kraj provádí pololetní splátky úvěru. Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2010, který je určen na Projekt B bude splacen v roce 2031. Kraj provádí pololetní splátky úvěru. Kraj dále využívá kontokorentní úvěr. Možnost čerpat kontokorentní úvěr je především svázána s financováním a předfinancováním evropských projektů. V roce 2016 je zůstatek kontokorentního úvěru ve výši 254 411 tis. Kč.

Kraj Vysočina v celém sledovaném období vykazuje přebytky příjmů nad výdaji můžeme říci, že kraj hospodář uvažlivě. V návrhové části by bylo vhodné řešit, jak by mohl kraj

přebytečné finanční prostředky investovat do rozvoje kraje. Ze závěrečných účtů kraje vyplynulo, že v kraji se nachází několik mostů v havarijním stavu a ve velmi špatném stavu. Kraj Vysočina také bojuje s nedostatkem míst pro seniory v domovech důchodců. Bylo by vhodné kdyby kraj vynaložil prostředky na opravu mostů v havarijním stavu a dále se pokusil vybudovat nové domy pro seniory.

4 Vlastní návrhy řešení, posouzení jejich přínosu

Z analýzy hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina vyplývá, že Kraj Vysočina hospodaří uvážlivě a vykazuje kladné výsledky hospodaření. K 31.12.2016 má Kraj Vysočina dva úvěry uzavřené u Evropské investiční banky a nesplacený závazek v podobě kontokorentního úvěru ve výši 251 411 tis. Kč. Zadluženost v Kraji Vysočina není nijak závazná, kraj úvěry využívá pro financování rozvoje regionální infrastruktury. I příspěvkové organizace v Kraji Vysočina hospodaří uvážlivě a ke konci roku jsou v přebytku nebo jejich příjmy a výdaje jsou vyrovnané.

Přebytečné finanční prostředky Kraje Vysočina by bylo vhodné investovat do rozvoje kraje. Kraji Vysočina jsou navrženy následující možnosti, jak by mohlo dojít k využití přebytečných finančních prostředků.

4.1 Zhodnocení dočasně volných peněžních prostředků

V roce 2014 a 2015 Kraj Vysočina využil ke zhodnocování dočasně volných finančních prostředků služeb peněžních ústavů UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s., J & T BANKA, a.s., Sberbank CZ, a.s. a PPF banka a.s.

V roce 2014 u UniCredit Bank Czech Republic and Slovakia, a.s. uložil Kraj Vysočina peněžní prostředky ve výši 50 000 tis. Kč na běžném účtu, úroková sazba k 31.12.2014 činila 0,5 %. U J & T BANKA, a.s. byly deponovány finanční prostředky ve výši 100 000 tis. Kč, na vkladovém účtu s výpovědní lhůtou 33 dní a úroková sazba ke konci roku 2014 byla ve výši 1,35 %. Dále kraj deponoval prostředky ve výši 50 000 tis. Kč na revolvingový týdenní termínovaný vklad s úrokovou sazbou 0,8 %, vedený u Sberbank CZ, a.s. Úroky zůstávají připsané na tomto účtu. U PPF banky a.s. jsou uloženy finanční prostředky ve výši 100 000 tis. Kč na běžném účtu, úroková sazba k 31.12.2014 činila 0,9 % (33).

V roce 2015 byly deponovány finanční prostředky u J & T BANKA, a. s. ve výši 100 000 tis. Kč, na vkladovém účtu s výpovědní lhůtou 33 dní, při úrokové sazbě 0,55 %. V roce 2014 kraj deponoval prostředky na revolvingový týdenní termínovaný vklad ve výši 50 000 tis. Kč – úroková sazba k 31.12.2015 činila 0,4 % vedení u Sberbank CZ, a.s. Úroky zůstávají připsané na tomto účtu. U PPF banky a.s. má kraj uloženy

finanční prostředky ve výši 158 461 tis. Kč na běžném účtu, úroková sazba k 31.12.2015 činí 0,35 % (33).

Kraji Vysočina bych doporučila i nadále využívat ke zhodnocení dočasně volných finančních prostředků služeb peněžních ústavů. Můžeme si všimnout, že meziročně se úroková sazba snížila jak u J & T BANKA, a.s. z původních 1,35 % na 0,55 % tak i u Sberbank CZ, a.s. z původních 0,8 % na 0,4 % a u PPF banky a.s. z původních 0,9 % na 0,35 %. V současné době úrokové sazby mírně vzrostly a podle České národní banky by mohlo i nadále docházet k růstu úrokových sazeb. Úroky, které kraj získá z uložení volných finančních prostředků může využít k financování různých činností.

4.2 Oprava mostů v havarijním stavu

V Kraji Vysočina je 1 131 mostů. Z toho se na silnicích II. a III. třídy nachází ve vlastnictví kraje 871 mostů. Zbytek mostů je ve vlastnictví státu. Z výroční zprávy Kraje Vysočina vyplývá, že na konci roku 2016 je v kraji 5 mostů v havarijním stavu a 57 mostů ve velmi špatném stavu. Za neustále zhoršujícím se stavem mostů stojí zvýšená intenzita dopravy, a to v některých případech dokonce o více než 30 % a dlouhotrvající nedostatek finančních prostředků na jejich opravu. Špatný stav mostů není pouze problémem Kraje Vysočina, ale potýkají se s tím všechny kraje v České republice (33).

V roce 2016 byla z rozpočtu Kraje Vysočina zajištěna rekonstrukce čtyř mostů v celkové částce 64 milionů Kč. 28 mostů bylo opraveno z rozpočtu Krajské správy a údržby silnic Vysočiny, příspěvkové organizace a 4 mosty byly opraveny z rozpočtu SFDI (33).

Považuji za velice důležité, aby v blízké době došlo k opravě mostů, které jsou v havarijním stavu – jedná se o most, který vede přes potok před obcí Smrček, most přes potok Věžná v obci Věžná, most přes řeku Balinku v obci Baliny, most přes odtok z rybníka v obci Bohdalov a o most přes Šlapánku v Mírovce. Pokud dojde k opravám zmiňovaných mostůlepší se tím dopravní situace a spokojenost obyvatel.

Kraj Vysočina by pro financování opravy mostů v havarijním stavu mohl využít přebytku finančních prostředků z minulých let a dále by kraj mohl zažádat o dotaci, pokud by splnil podmínky poskytování dotací z Evropských fondů. Dotace pro Kraj Vysočina na opravu mostů v havarijním stavu by mohla být ve formě půjčky, která by byla z části návratná

a z části nenávratná. Získáním dotace by se snížila výše vlastních prostředků. V případě, že by Kraj Vysočina na opravu mostů nezískal dotace, doporučila bych zažádat o úvěr a požadovat pevnou úrokovou sazbu, tím se kraj zajistí proti růstu úrokových sazeb v budoucnu.

Přesné náklady na opravu mostů v havarijním stavu nejsou známy. Kraj by si na opravu mostů mohl zažádat o úvěr ve výši 80 milionů Kč, se splatností 10 let. Výše úvěru je odhadnuta na základě předchozích oprav mostů. Úroková sazba je stanovena jako pevná po celou dobu splácení. V následující tabulce jsou zobrazeny úrokové sazby a splátky od České spořitelny, Komerční banky, ČSOB a MONETA Money Bank. Úrokové sazby byly získány v příslušných bankách.

Tabulka 27: Návrh 2.

Položka	Česká spořitelna	Komerční banka	ČSOB	MONETA Money Bank
Úvěr	80 000 000 Kč	80 000 000 Kč	80 000 000 Kč	80 000 000 Kč
Délka úvěru	10 let	10 let	10 let	10 let
Úrok	1,5 % p.a.	1,79 % p.a.	1,69 % p.a.	3 % p.a.
Měsíční splátka	718 332 Kč	728 537 Kč	725 054 Kč	772 485 Kč
Roční splátka	8 619 984 Kč	8 742 444 Kč	8 700 648 Kč	9 269 831 Kč

Vlastní výpočty na základě údajů z bank.

Nejvýhodnější by pro kraj bylo žádat úvěr od České spořitelny, kdy roční splátka je ve výši 8 619 984 Kč, což je nejméně ze všech návrhů. Podle vývoje příjmů a výdajů a výsledku hospodaření v letech 2010 – 2016 bude kraj schopen takovýto úvěr splácet.

Tabulka 28: Výsledek hospodaření běžného účetního období za období 2010 - 2016 (v tis. Kč).

Položka/Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Výsledek hospodaření	257 919	673 611	700 234	604 329	634 910	8 564 374	1 318 728

Zdroj: (32).

Z tabulky č. 28 je patrné, že Kraj Vysočina vykazuje kladné hodnoty výsledku hospodaření běžného účetního období. V roce 2016 je hodnota výsledku hospodaření

běžného účetního období 1 318 728 tis. Kč. V případě, že by kraj získal úvěr na opravu mostů, které jsou v havarijním stavu, neměl by mít problém se splácením, i když v současné době již splácí dva úvěry. V případě, že by kraj požádal o úvěr na opravu mostů v havarijním stavu musí počítat s tím, že se změní ukazatel dluhové služby a změní se i rozpočtová odpovědnost.

Tabulka 29: Dluhová služba 2017 (v tis. Kč).

Položka / Rok	2017
Daňové příjmy	4 883 186
Nedaňové příjmy	355 403
Přijaté dotace - finanční vztah	72 986
Dluhová základna	5 311 575
Úroky	10 133
Splátky jistin a dluhopisů	228 942
Splátky leasingu	0
Dluhová služba	239 075
Ukazatel dluhové služby	4,5 %

Vlastní výpočty na základě (33).

Odhad ukazatele dluhové služby s přijetím úvěru vychází 4,5 %, tím by měl kraj tento ukazatel vyšší o 0,18 %. V následující tabulce je vypočítaná rozpočtová odpovědnost města po přijetí úvěru 80 milionů Kč.

Tabulka 30: Rozpočtová odpovědnost 2017 (v tis. Kč).

Ukazatel / Rok	2017
Příjmy celkem	11 716 901
Průměr za 4 roky	10 661 516
Dluh celkem	627 115
Podíl dluhu k průměru příjmů	5,8 %

Vlastní výpočty na základě (33).

Podíl dluhu v průměru k příjmům vychází 5,8 %. Kraj se, tedy i po přijetí úvěru 80 milionů Kč vejde do hranice 60 % a nebude tak muset v následujícím kalendářním roce snižovat dluh.

S opravou mostů v Kraji Vysočina souvisí i oprava silnic II. a III. tříd, které byly se vznikem krajů převedeny do jejich vlastnictví. Od roku 2005 vykazuje stav silnic v kraji zlepšující se tendenci v souvislosti s využíváním finančních prostředků Evropské Unie. Kraj by měl i nadále pokračovat v opravách a údržbách silnic, což povede ke spokojenosti obyvatel a ke zlepšení dopravní situace. Nyní kraj využívá pro opravu silnic finanční prostředky z Evropské Unie. Do budoucna bych kraji doporučila vytvářet rezervu, jelikož v současnosti se ekonomika nachází na velice dobré úrovni, ale nevíme, jak tomu bude za pár let, kdy může dojít ke zhoršení ekonomické situace a poté by kraj nemusel získávat tak vysoké dotace na opravu silnic a musel by zbytek investic financovat sám.

4.3 Výstavba domu pro seniory

V Kraji Vysočina je nedostatečné množství domů pro seniory. Z výroční zprávy vyplývá, že v roce 2016 docházelo k přípravným pracím na investičních akcích v oblasti sociálních služeb, které mohou dlouhodobě pomoci vyřešit současný zájem o lůžková zařízení. Nový domov důchodců by měl být vybudován v Jihlavě v areálu nemocnice na volné ploše mezi heliportem a Rantířovskou ulicí. V novém domově pro seniory má být část věnována pobytu seniorů kde bude 48 lůžek dále zde bude domov se zvláštním režimem, který bude mít k dispozici 72 lůžek a v plánu jsou i 4 lůžka v rámci odlehčovací služby pro seniory. V domově kromě pobytových lůžek bude i denní stacionář a zázemí zde najdou pečovatelské a dobrovolníci. Také se počítá s vybudováním kaple, fitness, spa koupelny nebo s kavárnou a společenskou místností s posezením, kde by se mohly konat různé přednášky, besedy, koncerty nebo promítání – cílem je, aby i senioři, kteří žijí v nedalekých domovech s pečovatelskou službou mohli docházet na různé programy a komunitní akce. V budově by neměla chybět ani jednotřídní mateřská škola, která je navržena pro 18 dětí a je určena primárně pro děti zaměstnanců (35).

Kraj už zažádal na Ministerstvu práce a sociálních věcí o dotaci a získal ji ve výši 50,6 milionů Kč, to je o 70 % méně než od ministerstva požadoval. Nový domov pro seniory by měl celkem vyjít **na 196 milionů Kč** a disponoval by 124 lůžky. Domov pro seniory je v Jihlavě velice potřebný, jelikož v současné době je v pořadníku 360 čekatelů.

Kraj plánoval, že získá dotaci ve výši 150 milionů Kč a zbývajících 46 milionů bude financovat z vlastních prostředků. V této situaci by bylo nejvhodnější zažádat o úvěr ve výši 100 milionů Kč se splatností 10 let a pevnou úrokovou mírou. V následující tabulce jsou zobrazeny úrokové sazby a splátky, které byly získány v příslušných bankách.

Tabulka 31: Návrh 3.

Položka	Česká spořitelna	Komerční banka	ČSOB
Úvěr	100 000 000 Kč	100 000 000 Kč	100 000 000 Kč
Délka úvěru	10 let	10 let	10 let
Úrok	1,5 % p.a.	1,79 % p.a.	1,69 % p.a.
Měsíční splátka	897 915 Kč	910 671 Kč	906 318 Kč
Roční splátka	10 774 980 Kč	10 928 055 Kč	10 875 816 Kč

Vlastní výpočty na základě údajů z bank.

Nejvýhodnější by pro kraj bylo žádat úvěr od České spořitelny, kdy roční splátka je 10 774 980 Kč, což je nejméně ze všech návrhů. Podle vývoje příjmů a výdajů a výsledku hospodaření v letech 2010 – 2016 bude kraj schopen takovýto úvěr splácet.

Kdyby kraj čerpal úvěr ve výši 100 milionů Kč od České spořitelny, ukazatel dluhové služby by se změnil a také by se změnila rozpočtová odpovědnost. Změny těchto ukazatelů jsou zaznamenány v tabulkách č. 32 a 33.

Tabulka 32: Dluhová služba 2017 (v tis. Kč).

Položka / Rok	2017
Daňové příjmy	4 883 186
Nedaňové příjmy	355 403
Přijaté dotace - finanční vztah	72 986
Dluhová základna	5 311 575
Úroky	11 098
Splátky jistin a dluhopisů	580 024
Splátky leasingu	0
Dluhová služba	591 122
Ukazatel dluhové služby	11,1 %

Vlastní výpočty na základě (33).

Odhad ukazatele dluhové služby s přijetím úvěru 100 milionů Kč vychází 11,1 %, tím by měl kraj tento ukazatel vyšší o 6,78 %. V následující tabulce je vypočítaná rozpočtová odpovědnost města po přijetí úvěru 100 milionů Kč.

Tabulka 33: Rozpočtová odpovědnost 2017 (v tis. Kč).

Ukazatel / Rok	2017
Příjmy celkem	11 716 901
Průměr za 4 roky	10 661 516
Dluh celkem	644 960
Podíl dluhu k průměru příjmů	6,04 %

Vlastní výpočty na základě (33).

Podíl dluhu v průměru k příjmům vychází 6,04 %. Kraj se, tedy i po přijetí úvěru 100 milionů Kč vejde do hranice 60 % a nebude tak muset v následujícím kalendářním roce snižovat dluh o 5 % z rozdílu mezi výší dluhu a 60 % průměru příjmů za poslední čtyři rozpočtová období.

V případě, že by se kraj rozhodl zažádat v jednom roce o oba úvěry změnily by se hodnoty ukazatele dluhové služby i rozpočtové odpovědnosti.

Závěr

Diplomová práce se věnovala hospodaření a zadluženosti Kraje Vysočina v letech 2010 – 2016. Cílem diplomové práce bylo na základě teoretických východisek a analýzy hospodaření a zadluženosti kraje navrhnout opatření, která povedou k lepšímu řízení zadluženosti.

Diplomová práce byla rozdělena na tři části, a to na část teoretickou, analytickou a návrhovou. V teoretické části byla charakterizována veřejná správa, kraj, působnost kraje, orgány kraje a majetek kraje. V závěru teoretické části byla popsána zadluženost krajů, regulace zadluženosti a různé ukazatele zadluženosti.

V druhé části diplomové práce byl představen Kraj Vysočina a byla provedena detailní analýza hospodaření a zadluženosti kraje v letech 2010 – 2016 na základě závěrečných účtů. Příjmy a výdaje kraje byly členěny podle jednotlivých tříd a položek a byl sledován jejich vývoj v čase. Kraj Vysočina hospodařil v celém sledovaném období s přebytkem. Rozpočet Kraje Vysočina je závislý především na transferech, jedná se zejména o transfery ze státního rozpočtu. Přijaté transfery se ve sledovaném období na celkových příjmech kraje podílely 67 % - 97 %. Daňové příjmy byly druhým nejvýznamnějším příjmem za celé sledované období. Výdaje rozpočtů Kraje Vysočina byly zejména tvořeny běžnými výdaji – jejich podíl na celkových výdajích byl ve sledovaném období v rozmezí 78,46 % - 87,19 %. Okolo 45 % běžných výdajů tvoří výdaje směřující do oblasti kultury, sociálních služeb, školství, dopravy, zdravotnictví, atd. Kraj Vysočina si nepostačil s kapitálovými výdaji na realizaci některých projektů, a proto byl nucen hledat finanční prostředky v podobě úvěrů. Kraj Vysočina získal dva dlouhodobé úvěry od Evropské investiční banky a dále byly tyto úvěry vyčísleny. V závěru analytické části byla zhodnocena zadluženost Kraje Vysočina pomocí vybraných ukazatelů zadluženosti. Byla porovnána zadluženost Kraje Vysočina vůči ostatním krajům v letech 2014 – 2016 dále byl vypočten celkový dluh na jednoho obyvatele v těchto letech. Dále byly spočítány ukazatele celkové zadluženosti, běžné likvidity a dluhové služby. Ve všech sledovaných letech nedošlo u celkové zadluženosti k překročení stanovené hranice 25 % i přesto, že kraj čerpá dva úvěry od Evropské investiční banky. U ukazatele běžné likvidity a dluhové služby dosahoval Kraj Vysočina příznivých hodnot. Pomocí ukazatele dluhové

služby bylo zjištěno, že Kraj Vysočina dokáže krýt svou dluhovou službu čistým provozním výsledkem.

V návrhové části byly předloženy možnosti, jak by mohl kraj využít přebytečné finanční prostředky v rámci investic. Tato část je zaměřená především na zvýšení investování, zlepšení dopravní situace a komfortu obyvatel kraje. Byly navrženy tři možnosti – zhodnocení dočasně volných peněžních prostředků, oprava mostů v havarijním stavu a výstavba domu pro seniory.

Seznam použité literatury

- (1) PROVAZNÍKOVÁ, Romana. Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2015, 280 stran : ilustrace, 1 mapa. ISBN 978-80-247-5608-0.
- (2) HALÁSEK, D. *Veřejná ekonomika*. 3. vyd. Dolní Životice: OPTYS, 2012. ISBN 978-80-85819-80-9.
- (3) KADEŘÁBKOVÁ, J., J. PEKOVÁ. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2012. ISBN 978-80-7357-910-4.
- (4) HELIKAROVÁ, Kateřina. Rozpočtové aspekty reformy veřejné správy. *Deník veřejné správy*. 2002. [online]. [cit. 2018-01-22]. Dostupné z: <http://www.dvs.cz/clanek.asp?id=375630>
- (5) Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích (krajské zřízení), ve znění pozdějších předpisů.
- (6) PEKOVÁ, J., J. PILNÝ a M. JETMAR. *Veřejná správa a finance veřejného sektoru*. 3. přeprac. vyd. Praha: ASPI, 2008. ISBN 978-80-7357-351-5.
- (7) PEKOVÁ, Jitka. *Hospodaření a finance územní samosprávy*. Praha: Management Press, 2004, 375 s. : il., tab., grafy. ISBN 80-7261-086-4.
- (8) LAJTKEPOVÁ, Eva. *Veřejné finance v České republice: teorie a praxe*. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2013, 130 s. : grafy, tab. ISBN 978-80-7204-861-8.
- (9) TOMANCOVÁ, Jaroslava, Jan OBROVSKÝ a Antonín BRTOUN. *Veřejná správa a finance*. Boskovice: Albert, 2009. ISBN 978-80-7326-162-7.
- (10) NAHODIL, František. *Veřejné finance v České republice*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2009, 359 s. : il. ISBN 978-80-7380-162-5.

- (11) REKTOŘÍK, Jaroslav a Jan ŠELEŠOVSKÝ. Jak řídit kraj, město a obec: rukověť územní samosprávy. II. díl, Finance, rozpočty, účetnictví, veřejná kontrola. Brno: Masarykova univerzita, 2002, 135 s. ISBN 80-210-2955-5.
- (12) MARKOVÁ, H. *Finance obcí, měst a krajů*. Praha: Nakladatelství ORAC, 2000. ISBN 80-86199-23-1.
- (13) LAJTKEPOVÁ, Eva. Veřejné finance. Vyd. 2., aktualiz. a rozš. Brno: Akademické nakladatelství CERM, 2009, 160 s. : il. ISBN 978-80-7204-618-8.
- (14) HEJDUKOVÁ, Pavlína. Veřejné finance: teorie a praxe. V Praze: C.H. Beck, 2015, xii, 252 stran. ISBN 978-80-7400-298-4.
- (15) STRECKOVÁ, Yvonne a Ivan MALÝ. Veřejná ekonomie pro školu i praxi. Praha: Computer Press, 1998, xii, 214 s. : grafy, tab. ISBN 80-7226-112-6.
- (16) Zákon č. 420/2004 Sb., o přezkoumávání hospodaření územních samosprávných celků a dobrovolných svazků obcí, ve znění pozdějších předpisů.
- (17) Zákon č. 218/2000 Sb. o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla)
- (18) SEDMIHRADSKÁ, Lucie. Budget Transparency in Czech Local Government. *Procedia Economics and Finance* [online]. 2015, 25, 598-606 [cit. 2017-11-07]. Dostupné z:
<http://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S2212567115007741?via%3Dihub>
- (19) Zákon č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení výnosů některých daní územním samosprávným celkům a některým státním fondům (zákon o rozpočtovém určení daní), ve znění pozdějších předpisů.
- (20) PEKOVÁ, Jitka. Veřejné finance: teorie a praxe v ČR. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, 642 s. : grafy, tab. ISBN 978-80-7357-698-1.

- (21) Vyhláška Ministerstva financí č. 323/2002 Sb., o rozpočtové skladbě, ve znění pozdějších předpisů.
- (22) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Zadluženost územních rozpočtů. *Mfcr.cz* [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://www.mfcr.cz/cs/verejny-sektor/uzemni-rozpocety/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu/2016/zadluzenost-uzemnich-rozpocetu-v-roce-201-30092>
- (23) DENÍK VEŘEJNÉ SPRÁVY. Hospodaření krajů v roce 2016. *Deník.obce.cz* [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: <http://denik.obce.cz/clanek.asp?id=6738888>
- (24) Zákon č. 23/2017 Sb., o pravidlech rozpočtové odpovědnosti
- (25) Zákon č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů.
- (26) Zákon č. 190/2004 Sb., o dluhopisech, ve znění pozdějších předpisů.
- (27) MÁČE, M. Účetnictví pro územní samosprávné celky, příspěvkové organizace a organizační složky státu. Praha: GRADA Publishing, 2012. ISBN 978-80-247-3637-2.
- (28) REGIONÁLNÍ ROZVOJ EU. Ukazatele finanční stability města. [online]. [cit. 2017-12-10]. Dostupné z: http://www.regionalnirozvoj.eu/sites/regionalnirozvoj.eu/files/pavlas_ukazatele_financni_stability.pdf
- (29) BUSINESSINFO. Charakteristika kraje Vysočina. [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cs/clanky/charakteristika-kraje-vysocina-2102.html>
- (30) ASOCIACE KRAJŮ ČESKÉ REPUBLIKY. Charakteristika kraje. [online]. [cit. 2018-01-20]. Dostupné z: <http://www.asociacekraju.cz/kraje-cr/kraj-vysocina/charakteristika-kraje-8/>

- (31) KRAJ VYSOČINA. Výroční zprávy Kraje Vysočina 2010 - 2016 [online]. Jihlava: Kraj Vysočina. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: https://www.kr-vysocina.cz/assets/File.ashx?id_org=450008&id_dokumenty=4081212
- (32) MINISTERSTVO FINANCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Monitor. *Monitor.statnipokladna.cz* [online]. [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/2010/kraje/krajsky-urad/70890749#rozpocet-vydaje-odvetvovy>
- (33) KRAJ VYSOČINA. *Závěrečné účty Kraje Vysočina 2010-2016* [online]. Jihlava: Kraj Vysočina, 2010-2016 [cit. 2018-02-06]. Dostupné z: http://m.kr-vysocina.cz/vismo5/zobraz_dok.asp?id_ktg=300403&n=zaverecne-ucty-kraje-vysocina&p1=28449
- (34) ČESKÝ STATISTICKÝ ÚŘAD. Počet obyvatel k 1.1.2014, k 1.1.2015, k 1.1.2016. *Czso.cz* [online]. [cit. 2018-03-08]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/pocet-obyvatel-v-obcich-k-112015>
- (35) IDNES. Kraj chce mít u jihlavské nemocnice domov důchodců. S kaplí i školkou. *Jihlava.idnes.cz* [online]. [cit. 2018-05-07]. Dostupné z: https://jihlava.idnes.cz/kraj-vysocina-domov-pro-seniory-u-nemocnice-v-jihlave-pd8-/jihlava-zpravy.aspx?c=A170411_2318595_jihlava-zpravy_mv

Seznam obrázků

Obrázek 1: Schéma veřejné správy. Zdroj: (1)	13
Obrázek 2: Orgány kraje. Zdroj: (2)	15
Obrázek 3: Fáze rozpočtového procesu. Zdroj: (1)	20
Obrázek 4: Mapa Kraje Vysočina. Zdroj: (31).	32

Seznam grafů

Graf 1: Politické složení zastupitelstva Kraje Vysočina. Zdroj: (31)	34
Graf 2: Skutečné příjmy a výdaje v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	35
Graf 3: Schválené příjmy a výdaje v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	37
Graf 4: Celkové skutečné příjmy v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	40
Graf 5: Vývoj jednotlivých příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	41
Graf 6: Vývoj vybraných daňových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	44
Graf 7: Vývoj celkových nedaňových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	46
Graf 8: Vývoj celkových kapitálových příjmů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	47
Graf 9: Vývoj transferů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	49
Graf 10: Vývoj celkových výdajů Kraje vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	52
Graf 11: Podíl běžných a kapitálových výdajů Kraje Vysočina (v %).	52
Graf 12: Vývoj běžných výdajů Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	53
Graf 13: Vývoj kapitálových výdajů Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč). ..	56
Graf 14: Financování Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	62
Graf 15: Vývoj zadluženosti krajů v ČR v letech 2014 - 2016 (v tis. Kč).	63
Graf 16: Vývoj kontokorentního úvěru v letech 2009 – 2016 (v tis. Kč).	72
Graf 17: Vývoj ukazatele dluhové služby v letech 2010 - 2017 (v %).	75

Seznam tabulek

Tabulka 1: Počet členů zastupitelstva	16
Tabulka 2: Počet členů rady kraje.....	17
Tabulka 3: Zadluženost krajů v letech 2009-2016.....	25
Tabulka 4: Zadluženost krajů 2015 a 2016 (v tis. Kč).....	26
Tabulka 5: Vývoj skutečných příjmů a výdajů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).....	35
Tabulka 6: Vývoj schválených příjmů a výdajů v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	37
Tabulka 7: Skutečné příjmy Kraje Vysočina dle tříd v letech 2010-2016 (v tis. Kč). ...	40
Tabulka 8: Daňové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	43
Tabulka 9: Nedaňové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	45
Tabulka 10: Kapitálové příjmy Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).....	47
Tabulka 11: Investiční a neinvestiční transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.....	49
Tabulka 12: Nejvýznamnější přijaté transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).	50
Tabulka 13: Výdaje Kraje Vysočina dle tříd v letech 2010-2016 v tis. Kč.....	51
Tabulka 14: Běžné výdaje Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.	54
Tabulka 15: Kapitálové výdaje Kraje Vysočina v letech 2010-2016 v tis. Kč.....	57
Tabulka 16: Financování Kraje Vysočina v období 2010 - 2016 v tis. Kč.....	59
Tabulka 17: Zadluženost krajů a jimi zřízených příspěvkových organizací České republiky v letech 2014 – 2016 (v tis. Kč).	63
Tabulka 18: Počet obyvatel a zadluženost na 1 obyvatele v letech 2014 - 2016.....	64
Tabulka 19: Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2006 a jeho splácení.....	67
Tabulka 20: Úvěr od Evropské investiční banky z roku 2010 a jeho splácení.....	69
Tabulka 21: Vývoj kontokorentního úvěru (v tis. Kč).....	70
Tabulka 22: Výpočet celkové zadluženosti Kraje Vysočina v letech 2010 - 2016	72
Tabulka 23: Výpočet celkové likvidity v letech 2010 - 2016.....	73
Tabulka 24: Výpočet ukazatele dluhové služby v letech 2010 - 2017 (v tis. Kč)	74
Tabulka 25: Podíl provozního výsledku k dluhové službě v letech 2010 - 2016 (v tis. Kč)	76
Tabulka 26: Rozpočtová odpovědnost v letech 2013 – 2017 (v tis. Kč).....	77
Tabulka 27: Návrh 2	82

Tabulka 28: Výsledek hospodaření běžného účetního období za období 2010 - 2016 (v tis. Kč).....	82
Tabulka 29: Dluhová služba 2017 (v tis. Kč)	83
Tabulka 30: Rozpočtová odpovědnost 2017 (v tis. Kč).....	83
Tabulka 31: Návrh 3	85
Tabulka 32: Dluhová služba 2017 (v tis. Kč)	86
Tabulka 33: Rozpočtová odpovědnost 2017 (v tis. Kč).....	86

Seznam příloh

Příloha 1: Přijaté transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).I

Příloha 1: Přijaté transfery Kraje Vysočina v letech 2010-2016 (v tis. Kč).

Druh transferu / Rok	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Investiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu	3 909	2 621	1 778	1 969	2 084	13 736	0
Investiční přijaté transfery ze státních fondů	7 559	10 127	0	103	16 077	83 385	25
Ostatní investiční přijaté transfery ze státního rozpočtu	141 648	45 151	148 615	88 976	197 429	243 604	389 951
Investiční přijaté transfery od obcí	6 648	1300	3 611	2 220	2 000	0	3 002
Investiční přijaté transfery od regionálních rad	1 819 888	593 900	284 785	178 341	313 368	623 548	225 408
Investiční přijaté transfery od mezinárodních institucí	0	0	40 008	34 032	55 124	2 154	0
Investiční transfery přijaté od EU	0	0	0	1 089	5 504	0	0
Neinvestiční přijaté transfery z všeobecné pokladní správy státního rozpočtu	11 964	6 759	15 119	16 213	7 557	4 442	9 103
Neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu v rámci souhrnného dotačního vztahu	74 819	68 363	65 975	65 975	66 160	66 160	68 257
Neinvestiční přijaté transfery ze státních fondů	69	350	1 713	167	767	1 454	668
Ostatní neinvestiční přijaté transfery ze státního rozpočtu	4 310 412	4 510 526	4 482 304	4 431 105	4 701 656	4 993 164	5 238 738
Neinvestiční převody z Národního fondu	2 266	1 152	0	0	0	0	0
Neinvestiční přijaté transfery od obcí	9 718	7 809	7 239	7 306	7 456	7 606	7 956
Neinvestiční transfery přijaté od krajů	0	0	0	177	788	0	0

Neinvestiční přijaté transfery od regionálních rad	13 516	18 950	11 853	2 284	9 435	15 971	1 368
Neinvestiční přijaté transfery od cizích států	532	5 415	0	0	0	0	0
Neinvestičních transfery od EU	906	0	3 886	2 537	3 139	1 522	5 117
Ostatních neinvestičních transfery ze zahraničí	5 121	2 032	0	0	0	0	0
Neinvestiční transfery od mezinárodních institucí	0	0	5 540	2 512	14 363	4 637	5 001
Transfery celkem	6 408 976	5 274 454	5 072 424	4 835 006	5 402 907	6 061 382	5 954 593

Zdroj: (32), (33).